

Vértés-féle Sósorszesz Minden háznál szükséges.

Párisi világtállás (Grand Prix) 1900 Kwizda-féle Restitutions-fluid

Egy üveg ára 2 K 80 fl.

40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb elő és utóerősítő, inak merészségét, stb. az időtámsnál kiváló munkára képesíti a lovakat.

Kwizda-féle Restitutions-fluid

csak a mellékelt védjeggyel valóban képes árjegy zeket ingyen és bérmentve. — Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12. és Andrassy-ut. 20.

Advertisement for Saffer Antal, featuring a tennis racket and text: 'Saffer Antal', 'Képes árjegyzék kívánatra', 'Budapest, Károly-utca.', '11952'.

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL

Kygenikus állítás 1900. Legmagasabb kitünt. Erősítőszor gyengélték, vérszegénység és lábadozók számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. Készítő: 5000-nél több orvosi vélemény. J. SERRAVALLO, Triasto-Barcola. Vásárolható a gyógyszerárakban álliteres üvegekben 4 K 2.00, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

Amputáltak!

A Keleti-féle műlábak és műkezdek a legjobbak és legtökéletesebbek!

A csont megsebesülése ki van zárva!

Elegáns és könnyű járás!

Több évi jótállás!!!

12150

Keleti J. orthopaediai műintézete jótállás és legolcsóbb gyári árak mellett készít:

Műlábakat és műkezdeket a legtekélyesebb techn. kivitelben. részére műfűzőket, egyenesartókat, járó és támogatókat stb. a chirurgia legmodernebb elvei szerint. Kévéshé vagyonosak nagy árengedményben részesülnek. rokkantak és lábadozók számára gyári árak mellett, nagy választékban!

Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld KELETI J. orvosi műszergyár Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 17. szám,

FELHIVÁS A NŐKHÖZ!

Mindazon nők, kik adnak valamit a kéz és arcz ápolására, ne kenjék arczukat és kezüket semmi-féle krémmel, kenőccsel, puderral, melyekkel sosem fognak eredményt elérni, hanem tegyenek egy próbát a világhírű és orvosi tekintélyek által ajánlott

„HOPPA“

angol teint regulator-ral, mely főlöslégessé teszi az arcz és kéz kellemetlen bekenését s egymagában pótolja a krémet, kenőcsöt, pudert, szappant.

A „HOPPA“ bámulatos gyorsan tünteti el a szeplőt, májfoltot, bőrvörösséget, mitesszereket, stb. és meglepően puhítja, finomítja, ifjítja az arczot és kezeket. 12126

Igazi uri nő nem keni arczát.

Egy doboz ára utasítással 2 K 50 f.

Kapható minden gyógyszertárban, drogeriában és illatszertárban.

Főraktár: Kaiser Vilmos és Tsa kozmetikai laboratoriuma Győr, 1/g.

Rónai nagyszálloda Pöstyén

legnagyobb kényelemre berendezve a radiumentartalmú kéniszappfűdőben. 12145

Magyar asszonyok! valódi honi vászonemléköl ingyen küldünk mintákat a Magyar Iparcsarnok Kaposvárról. 12074

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros 11409 Cs. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója. Gyár és iroda:

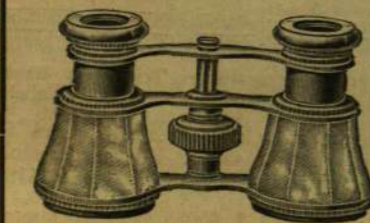
Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.

Központi víz- és gőzfűtések, légszusz. és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb. Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

CALDERONI ÉS TÁRSA

IV., Váci-utca 1, BUDAPEST, Kishíd-utca 3.

Színházi látcsövek, fogantyúval. Alumínium színházi, tábori- és versenylátcsövek. Prizmás távcsövek. Zeiss, Busch és Goerz-féle gyártmány eredeti gyári áron. — Szemüvegek, orrszipetők és lorgnettek arany, ezüst és teknősbéka csont keretben. — Olvasó üvegek egyszerű és díszes keretben. — Auerold légszűrő, hőmérők. — Stereoskop szkezonok.

Fényképezési készülék, kodak, nagy választékban, eredeti áronon. 1235

VASÁRNAPI UJSÁG

15. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ HOITSY PÁL.

FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, APRILIS 14.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek:

Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona.

A „Világhírűs“-vel negyedévenként 80 fillérrel több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

DE RUYTER EMLÉKÜNNEPÉLY HOLLANDIÁBAN.

MULT HÓ 23-ÁN ÉS 25-ÉN zajlottak le azok az ünnepélyek Hollandiában, melyekkel a holland nép egyik legnagyobb fiának, de Ruyter Mihálynak háromszázados születési évfordulóját ünnepelte. Ezek az ünnepségek újra föllevenítették a művelt világban annak a férfinak emlékét, ki minden idők egyik legnagyobb tengerésze s e mellett jelleménél, gondolkozásmódjánál fogva egyik legkiválóbb s legjobb embere volt.

De Ruyter Mihály alacsony sorból emelkedett az állami tisztségek legmagasabbjainak egyikére, a tengernagyi állásra. Atyja egyszerű csapos volt Vlissingenben, s szűkösi jövedelméből tizenkét gyermeket volt kénytelen nevelni. Nem csoda tehát, ha fiát, Mihályt, ki 1607 márczius 24-én született, hamar kereső pályára adta és pedig először kötélverő inasnak, majd a fiú vágyódásainak engedve, hajósinasnak. Így került de Ruyter 11 éves korában a tengerre, hogy 58 év múltán, mint az «oecéán ura» fejezze be életét.

Ez az ötvennyolcz év, melyet de Ruyter a tengeren töltött, összesen Németalföld virágzású korával. A hét szövetséges provincia a spanyol uralom ellen folytatott nyolczvan éves küzdelemben nemcsak arra bizonyult elég erősnek, hogy a spanyol igát magáról végképen lerázza, de elég erős volt arra is, hogy a tudomány, művészet és kereskedelem terén Európa népei között vezető szerepre küzdje fel magát. A föld kerekiségének minden akkor ismert részén voltak gyarmatai s kereskedő állomásai, s a különböző égaljak termékeit holland hajók hozták Európa országaiba. A XVII. század közepén 11,000 holland kereskedelmi hajó járt a tengereken, több, mint az összes többi államoknak együtt véve, s Colbert a nagy francia pénzügyminiszter

tanúsítja (egy évtizeddel későbből) 1662-ből, hogy az akkor tengeren járó 26,000 hajó közül 15,000 holland lobogó alatt járta be az oecéánokat.

A virágzásnak ezt a korszakát azonban 1651 óta egyre nagyobb veszély fenyegette. Cromwell, a hatalmas angol kormányzó 1651-ben kiadott «hajózási acta»-jával lehetetlenné akarta tenni, hogy más földrészek termékei holland hajókon érkezzenek a britt szigetekre, s példáját követték a többi hatalmak is. Hollandiának létérdeke forgott kockán, s épen ezért megindult a küzdelem a tengeri uralomért közte és Angolország, majd utóbb Franciaország között, mely több mint két évtizedes küzdelemben de Ruyter Mihálynak jutott a diadalmos vezér dicsősége.

De Ruyter, ki egész 1652 januáriusáig magán-

kereskedő ezégek szolgálatában állott, előbb mint kormányos, utóbb mint hajóskapitány, s ez alatt az idő alatt beutazta az atlanti óceán mellett fekvő földrészek tengerpartjait s hatalmas megfigyelőképességével sokat tapasztalt; épen bücsüt akart mondani a tengernek, hogy mint egyszerű polgár a szárazföldön élje le férfikora delének s öregkorának napjait, midőn ugyan ezen év július 29-én a németalföldi államok kormányától azt a megbízást vette, hogy mint helyettes tengernagy, az angol hajóhad ellen a holland érdekek megvédéséért tengerre szálljon. De Ruyter engedett a felhívásnak, s ettől fogva majdnem egy negyedszázadon keresztül vitte győzelemről-győzelemre a hollandus hajóhadat. Tizenöt nagy tengeri csatája közül legismertebb s kihatásában legnagyobb volt a Kijkduin mellett vívott tengeri ütközet (1673 aug. 21), melynek kimenetelétől függött Németalföld szabadsága vagy megsemmisülése. Az egyesült angol-francia hajóhad közvetlen a holland partok közelében állott készen arra, hogy angol katonákat szállítsanak partra s így támogassák a francia király szárazföldi seregét. A partraszállás megakadályozása s ezzel együtt Hollandia végveszedelmének elhárítása csak úgy volt remélhető, ha de Ruyternek sikerül a szövetséges flottát visszaszorítani. Egyszerű keresetlen szavakkal kérde a döntő ütközet előtt a hatalmas tengernagy legénységét: «Emberek! az ellenség ott van a partok előtt. Akartok-e a drága hazáért, a régi szabadságért, nőitekért és gyermekeitekért mint becsületes emberek minden ellenség ellen küzdeni?» A lelkes hurrá, mely e kérdésre felhangzott, bizonyította, hogy a holland tengerészek de Ruyter vezetése alatt mindenre készek, s az ellenség nagyszámú hajóival szemben aránylag «maroknyi hajóhad» nem riad vissza semmitől.

A tengeri győzelem a hollandoké lett, s ezzel beállt a

DE RUYTER MIHÁLY HOLLANDI TENGERENAGY. Bol F. festménye.

Budapesti Takarékpénztári és Országos Zalogkölesön R.-T. Irodái: VI., Andrassy-ut 5 sz. a. (saját házában). Befizetett részvénytőke: 10 millió korona. Elfogad betéteket, lezártított váltókat és előleget nyugdíj-terítésként.

Az asztalosok szövetségi Butorcsarnoka. A budapesti asztalos-ipartestület védnöksége alatt álló

Butorcsarnok

és hitelszövetkezet, mint az országos központi hitelszövetkezet tagja, felhívja a nagyérdemű butorvásárló közönség figyelmét a

VIII., József-körut 28. szám, Bérköcsis-utca sarok, valamint

IV., Belváros, Ferencziek-tere 1. sz. a. királyi bérpalotában dusan felszerelt modern és stilszerű lakberendezéseinek megtekintésére, a melyek jutányos áron jótállás mellett adnak el

A Butorcsarnok szövetséget

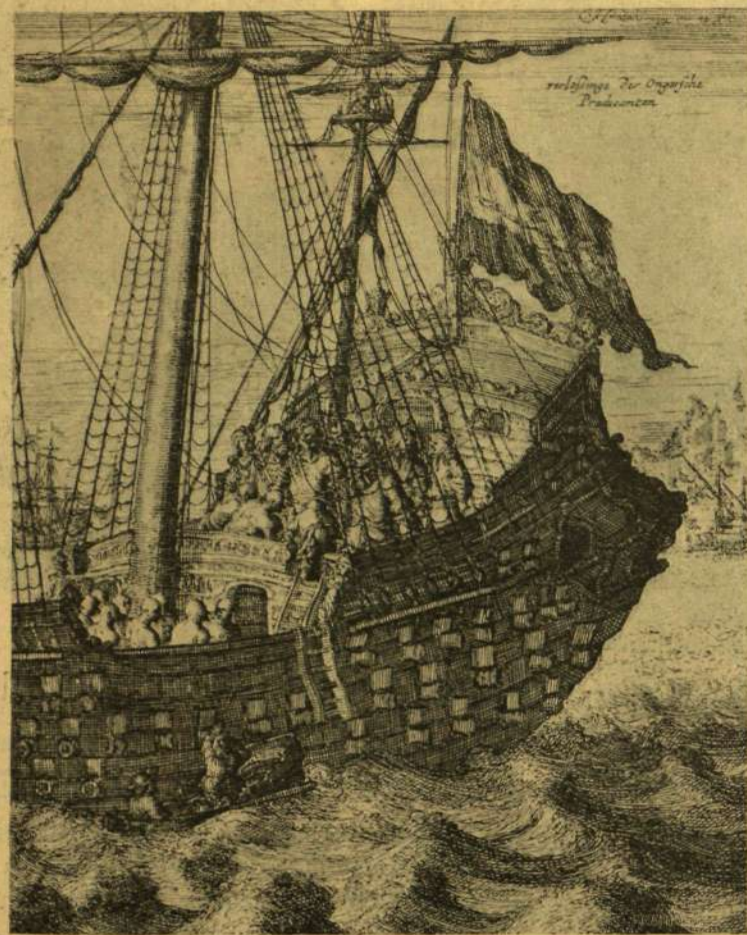
kizárólag csak budapesti képesített asztalos- és kárpitos mesterek dolgoznak, ugy Budapest környékén készített, vagy bécsi súlyú árak eladásával nem foglalkozik.

Megrendeléshez tervezetet és költségvetést kívánatra készítenk. 12154 Minden egyes butordarab bizottság által felülbírálván.

Használja a Kriegner Crème de Margueritet (1885 óta törv. védve.)

és bőre mindennemű tisztáltsásgóktól megszabadul, báronysimaságot nyer. Elmulaszt bőrátakát, szimacsát, májfoltot, stb. 20 év óta a legmagasabb arisztokrácia használatában. Ova intem a t. nagyközönséget, a hasonló nevű silány, az arczborre okvetlen káros hatásu, szemérmetlen reklámmal hirdetett utánszatoktól. Kriegner volt az úgynevezett szirtalan arccserme feltalálója, ő készítette már 1881 óta a Crème de Marguerite-t. E szert kitünő tulajdonságaiért számosan utánozzák de egyik sem egyezik meg Kriegner készítményével, mert az utánozók nem ismerik annak előállítási titkát. Kriegner készítményének teljes állhatatlanságáról és kiválóságáról több állami vegyzésati laboratorium tanuskodik.

Ára 4 korona. — Kapható a készítőnél: KRIEGER „MAGYAR KORONA“ GYÓGYSZERTÁR Budapest, VIII., Calvin-tér.

A HUSZONHAT MEGSZABADÍTOTT MAGYAR PREDIKÁTOR DE RUYTER HAJÓJÁN.

DE RUYTER SIREMLÉKÉ AZ AMSTERDAMI NIEUVE KERKÉBEN.

döntő fordulat a szárazföldi hadviselés terén is. Hollandia szabad maradt, s míg a hírek hallatára, melyet a nép ezrei szívzorongva vártak, megszólaltak a harangok s templomokban és magánházaknál hálafohász emelkedett az Istenhez s megzendült országszerte a CXXXV-ik zsoltár: «Aldjátok az Úr nevére» — maga a győztes tengerenagy is vallásos lelkének egész buzgóságával emelte föl szívével hálatelten a Mindenhathoz, s igaz puritán hittel Öneki tulajdonítván a győzelmet, írja nemesen egyszerű szavakkal a kormányának: «Hálát adok a Mindenhathoz Istennek, hogy nekem és az enyémnek alkalmat adott arra, hogy tengeri állásunkat megtarthassuk s kikötőinket hazafelé igyekező hajóink számára szabaddá és biztossá tessük.»

De Ruyter életének utolsó éve egy kis, de megkapó epizóddal belejártunk hazánk történetének szomorú korszakába is. 1675-ben mint a spanyol király szövetségese a Földközi-Tengerre ment a Du Quesne vezetése alatt álló francia hajóhad ellen. 1676 január 8-án ütközött meg először a francziákkal s azokat visszacsorítottán, február havában Nápoly kikötőjébe ért. Itt értesült február 11-én arról, hogy a nápolyi alkirály gályáin magyar predikátor gályarabok vannak. De Ruyter, mint a nápolyi alkirály s illetve a spanyol királyi szövetségese állam hajóhadának vezetője, haladéktalanul kifejezte az értesülés vétele után azt az óhaját, hogy e szerencsétlen gályarabok szabadon bocsáttassanak. «Hogyan örülhetnék, — így szólt, — a megtiszteltetésnek, mely itt osztályrészemül jut, ha az én kedves testvéreim, a predikátorok, gályapadokon ülnek s úgy kizsátoznak?» A hatalmas szövetségese óhaját hogy ne teljesítette volna a legnagyobb készséggel az alkirály? A pozsonyi vértörényszék áldozatai, kik közül ekkor még 26-an voltak életben, rögtön szabadon bocsáttattak s ezek a következő nap félmeztelenül, vagy rongyokba burkoltan mentek az admirális hajójára, hogy megköszönjék neki kiszabadításukat. «Köszönjétek ezt Isteneknek, — szólt de Ruyter, — én nem tettem többet, mint a mennyivel tartoztam.» Későbbi beszélgetésük folyamán így szólt a kiszabadítottakhoz a tengerenagy: «Azt hallottam, hogy egyesek közöttetek reformátusok, mások lutheránusok.» Midőn a megszabadult predikátorok azt válaszolták, hogy ez valóban úgy van, de elnyomatásuk idején mint testvérek létek s a kapott alamizsnát egyenlően megoszták egymás közt, de Ruyter így folytatta: «Mentétek s igyekezzetek, ki ki az övéinél arra, hogy haza menjen, egyik lehessenek; ennél kedvesebb

hálát sohasem nyerhetnék tőletek.» Ezután a kiszabadítottakat egy angol hajón Velenczébe küldte, honnan azok később Hollandiába és Svájcba mentek, míg néhány évvel utóbb a Magyarországra való visszajövetelre engedélyt nyertek.

Alig két hónappal a magyar gályarabok kiszabadítása után vívta meg de Ruyter a szicíliai tengeren utolsó tengeri csatáját. Április 22-ikén ütközött meg másodikban a sokkalta erősebb francia hajóhaddal, s a győzelem övé lett, de csak élete árán. Egy ágyugolyó mindkét lábán megsebesítette, s a beállott sebláz következtében április 29-ikén este kilenc és tíz óra között kiszenvedett. Bebalzsamozott holtteste kilenc hónap múlva jutott csak vissza hazája földjére, s majdnem halálának évfordulóján 1677 március 18-ikán temették el az egész ország óriási részvétele mellett az amsterdami Nieuwe Kerkben, koporsója fölé emelve egy monumentális síremléket, hogy örök időkre hirdesse de Ruyter nagyságát.

Ez előtt a síremlék előtt jelent meg a múlt hó 23-ikán Hollandia szépséges királynője s népének képviselője, hogy lerója kegyeletét a három százados születési évfordulón, történelmének ezen nagy alakja iránt. Megjelentek a külföldi államok hivatalos képviselői, köztük Angolországé is, mely annak emlékéit tisztelte meg megjelenésével, kinek ágyú dörögését, — mint Macaulay mondja — «they had heard with terror even in the galleries of Whitehall;» és Dániáé, a svéd elnyomatás veszedelmétől de Ruyter által megmentett országé. Az ünnepi beszédet az ünnepelthez és ünnepélyhez méltón, Hollandia egyik legkiválóbb publicistája, az Algemeen Handelsblad szerkesztője, Boissevain Charles tartotta. Ez után következett a koszorúk elhelyezése a síremléken, mely előtt az ifjú királynő állt édes anyjával. Az elhelyezett koszorúk és egyéb emléktárgyak között különösen kitűnt a holland tengerészetnek remekül kidolgozott ezüst pálmaága, Dánia masszív arany bükk-level koszorúja, főleg pedig — s ezt jól eső érzéssel írhatjuk le, — a magyar református egyház zsinata által küldött hatalmas ezüst koszorú, mely a magyar ötvösiparnak kiváló szép munkája.

A koszorú ezüst babérlevelekből készült, aranszalaggal; a babérleveleken fel van véve a megszabadított 26 gályarab neve. Az aranszalag csokrán közepén egy XVII. századbeli galya rajza van kivésve, alatta a megszabadítás napja (1676 február 11) s utalás Ezsaiás próféta XLV. részének 13 versére. («Én támasztom fel

ötlet igazságban és minden utait én igazgatom, ő építi meg az én városomat és az én foglyimat elbocsátja jutalom és ajándék nélkül, azt mondja a Seregeknek Ura.») A szalag baloldali részén ez a latin felírás olvasható: «Liberatori memorie aeterna, qui nostris confessoribus servientibus libertatem reddidit.» («Örök emlékül a szabadítónak, ki a mi raboskodó hitvallóinknak szabadságát visszaadta.») A szalag jobboldalán olvasható az emlék koszorút küldő református egyház neve (Ecclesia Christi Reformata in Hungaria.)

A koszorún kívül a ref. egyház zsinata még egy emlékiratot is küldött, melyben a történelmi tény felemlítésével meleg kegyelettel adózik a holland nemzet ezen nagy fiának emléke iránt. A koszorú a síremléken marad elhelyezve, az emlékiratot pedig az amsterdami városi levéltárnak adták át megőrzés végett.

Dr. Antal Géza.

HATTYÚK.

Szállnak a halovány éjben
— S a víz színe kék —
Hattyúk, erösek, komorak,
Hattyúk — feketék.

Az egyik az üdvtelen álom,
A fénytelen vágy a más.
S mindenik egy-egy fojtó
Hangtalan vallomás.

S a hold a felhők fátylán
Előtünik s megáll,
Merőn néz a tó vizére,
Hol a hattyúk sora száll.

S azok csak úsznak messzebb
S szárnyuk alatt a víz
Meg-megcsobbantja lágyan
Remegő fodrait.

S közülök a hold szemébe
Csupán csak egy, ki néz.
És ez fehér és bágyadt
És csupa szenvedés.

Ez néz a hold arcába
Bús-mozdulatlanul,
Mignem álomba igézve
Bódultán a mélybe hull.

És ez az egy fehér volt
Fiatal és csupa hit
S ismerni szeretete volna
A holdnak titkait.

A többi pedig csupa értés,
A többi pedig csupa látás,
Hidegen, büszkén vonulnak
A rejtelmek néma taván át.

Ezek visszafelé sohse néznek
És útjukban meg se pihennek.
Ezek tudják, hogy honnan jönnek
És tudják, hogy hova mennek . . .

Szállnak a halovány éjben
— S a víz színe kék —
Holt társuk fölött komoran
Hattyúk — feketék — —

Erdős René.

JÖN A VONAT.

Jön a vonat . . . Robogva, sikítva
Nyargal a kormos, vérszemű gép . . .
Félve remegnek az ós televényben
A bús jegenyék.

Remegve búgnak a vén fűzes erdők:
Szomorú lelkük kin lepi meg,
Érzik, hogy nőnek a vaskarú rémek:
A karsú sínek.

Mindennap jön a városi vézna
Félelmes Úr a tornyok alól
S az ugaron által új ereket húz
Itt valahol.

Mindennap újabb vérszemű rém jön,
Az álmodó néma csend kevesebb,
Hiába sírtok, szomorú erdők:
Ős fűzesek.

Jön a vonat . . . s a sárka, a vézna
Hatalmas Úr, ha hallja szavad,
Gépivel bele vág a kinodba,
Bele kaczag . . .

Dutka Ákos.

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés.

(Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

— Azért csak ne ereszd le az orrodát, mert a dolog nehéz lesz ugyan, de épen azért szép eset s engem főleg ez izgat. Mert lásd, a galambot például könnyű megfogni, egy-két búzaszemet vet neki az ember és leszál rá. Meglőni azonban nehéz, mert sajátságos a röplése. Nos, az urak mégse fogdossák, hanem lövik. A nehezebb az élvezetesebb.

— Hiszen van benne valami.

— Bizony jó szerencséd, hogy múltkor a gyűlés alkalmával nem mutattad be magadat. Már vége volna. A te közeledésed még gyanúsabb, mint a többi gavalléroké.

— Miért, kedves tantika?

— Mert — de ne haragudj meg, — a te becses egyéniséged valóságos messze kiabáló transparent: «Gazdag parthie kerestetik.» Lam-pionokkal van kívülgítva rajtad. Mindezeknél fogva nagy körültekintéssel, hajszálny finomságú stratégiával kell megostromolni a kis-asszonyt.

— Azt magam is belátom, de . . .
— Azt kell vele elhítenni, hogy önzetlenül beleszeretél, egy kis romantika vegyítendő . . . mint a hogy élesztő kell a kenyérbe.

— Hiszen persze, de . . .
— Ne szólj kérlek közbe, mert kizavarsz a textusból. Hallgass és figyelj, hogy mit kell tenned. Mindenekelőtt meg kell tudnod, milyen lapokat járatnak Tóthék.

— Az a legkönnyebb, meg lehet kérdezni az alsó-reketyési postán.

— A világért se. Semmi nyomot nem szabad hagyni, mely később, mikor a kombinálás ideje következik be, halomra dönthetne mindent. A legnagyobb óvatossággal és raffineriával kell meg tudni a lapokat, pedig az ugyan-

Készítette Barich Gyula Budapesten.

A MAGYAR REFORMÁTUS ZSINAT EZÜST KOSZORÚJA.

csak csekélység. Mikor a lapokat tudod, akkor egy olyan semleges helyen kell valahol meglátnod a kisasszonyt, a hol se téged nem ismernek, se őt s valami olyan jellemzőt kell rajta megfigyelned, a mi mintegy fogantyú legyen a további eljáráshoz.

— Nem értem.

— Majd mindjárt kidomborodik. Mondjuk, hogy a vasúton találkoznál vele s ő egy piros kötésű magyar regényt olvasna s történetesen kék pettyes ruhát viselne. Te mint ismeretlen, néhány epedő, félénk pillantást vetnél rá, ez hozzá tartozik az ensemble-hoz s Budapestre

A HOLLAND HADITENGERÉSZET EZÜST PÁLMAÁGA.

DE RUYTER SÍRJÁRA KÜLDÖTT KOSZORÚK.

DÁNIA ARANY BÜKK-LEVÉL KOSZORÚJA.

érve egy hirdetés tennél be a lapokba, a melyek hozzájuk járnak, de egy pár olyanba is, a mely nem jár hozzájuk.

— Egy hirdetés? — csodálkozott az exhadnagy. — Csak tán nem?

S ezzel mintegy lehúzatva a levegőből, a hol csodálatos szárnyakat vélt kapni, ösztönszerűleg nyúlt zsebéhez, kihúta kis kézi tükrét s megnézegette magát benne, mintha mondaná: «Eh, lárfári! Itt az én erőm.»

— Úgy van, hirdetés, úgynevezett apró hirdetés, — folytatá Homlódyné, — a minőkkel tele vannak most a lapok utolsó oldalai, Ámor-nak pocsolyái. Ebben a hirdetésben, már t. i. ha így történnék a találkozás, körülbelül ennek kellene lennie: «Egy szőke fiatal hölgy, ki ekkor és ekkor, ezen és ezen a vonalon utazott, kék pettyes szövetruhát viselt, vöröskötésű regényt olvasott, olyannyira kitörülhetetlen benyomást tett kedves egyéniségével és szépségével az ott ögylgő fiatalemberre, hogy legyen bár férjes asszony vagy hajadon, boldoggá tenné őt, ha bővebb ismeretségi ápolása czéljából (kizárva minden rossz gondolatot), «Megsebzett szív» jelige alatt poste restante Budapestre levelet írna s abban saját lakhelyét s jellegét közölve, a válaszólatát is megengedné.» Egy-szóval valami ilyesfélét foglalna magában a hirdetés.

— Ugyan, ugyan, mit gondolsz, kedves néni! — vágott közbe Feri úr megrökönyödvé. — Hisz ez szerelmes diákoknak és patikárius-legényeknek való stikli. Engedje meg, de ilyenek után már csak a marólúgvás következhetik.

Homlódyné fölényen nevetett, megkapván a Feri fejét, jól megrázta, miközben kinyomkodott a homlokán egy ott talált wimmerlit (bőrtáskát).

— No halld, nem hittem volna, hogy te olyan mamlasz vagy. Van is neked fogalmad a pszichológiáról? Úgy látom, az asszonynak csak a külső bőrért ismerek, de hogy mi lakik alatta, arról fogalmad sincs. Szégyeneld magad, fiacskám. Hiszen épen az a nagyszerű ebben a hirdetés methodusban, hogy olyan diákos, olyan primitív. Ilyenhez csak nem nyúlhat egy úgynevezett rangbeli gentry, egy a neve, ezimere csillogásával dolgozó stréber, a ki a milliomos Tóth Máriát akarja megkaparítani. A Tóth Máriakra nem így vadásznak. És csak a pipereárás vagy a varrólányoknak jó. De épen azért rendíti meg Tóth Marit, mert Tóth Mari így fog okoskodni, olvasván a hirdetés: «Ez nem a ficsúr scalpadások közül való, ők

TÉREY GÁBOR.

másféle tomahawkokkal dolgoznak. Ez nem ismert engem, nem tudta, ki vagyok, mim van, csak meglátott és megtetszettem neki. Ime, végre valaki, a ki szemet vetett rám, a ki magamért kívánt meg. Valami tapasztalatlan jogászfiú, vagy talán egy utazó ügynök, boltoslegény, de mindegy, a tény az, hogy megtetszettem neki. Bizseregni fog a kis lány vére, majd meglátod, s csendes, holdvilágos estén pisllákoló csillagok fénye mellett, mikor megszabadul a körülötte lebzselő fecsegőktől, sokszor jut majd eszébe, hogy van valahol valaki, a ki ő rá gondol. Vajjon hol jár, kicsoda, mit csinál most? Az ábrándozás egy kis ablakot nyit neki a nagy végtelenségben, a honnan rálát...

— Aztán mi hasznom lesz nekem ebből, ha szabad megkérdeznem?

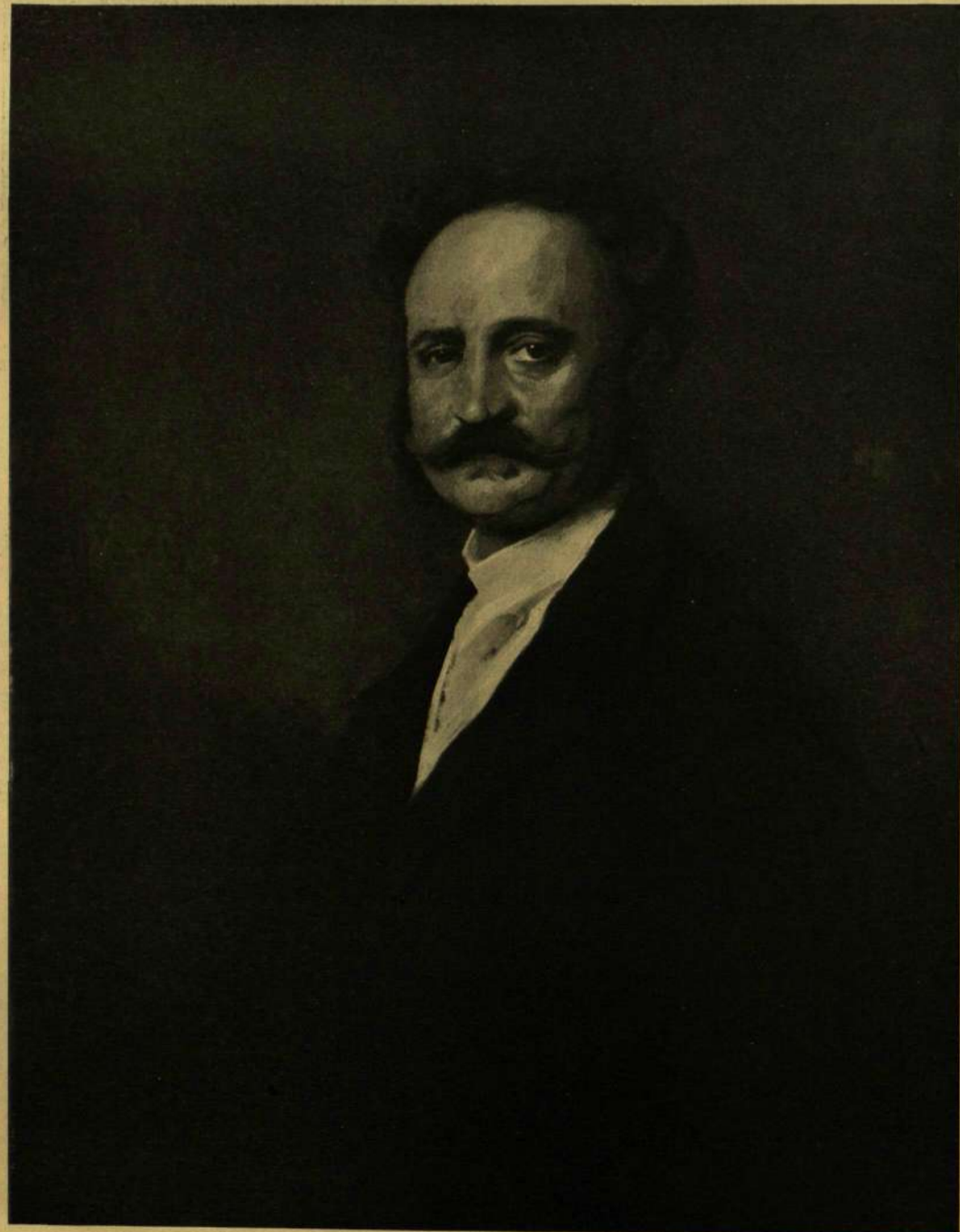
— Egyelőre alkalmasint semmi. Mert azt magam sem hiszem, hogy a poste restante-levelezésbe belengorjon. Ámbátor nincsen kizárva. Mert egészen fehér liliumok csak a kertekben nőnek, a szoknyában járó liliumokról sohase tudhatni bizonyosat. De legyen így vagy úgy, egy bizonyos, hogy e különös leány szívében nyomot hagy ez az esemény, lesz ezen túl egy ismeretlen valakije, a kit homályos sejtelmekből mindenféle kellemes tulajdonokkal ruház fel és valahányszor este a cipőjét leveti, a gyertyáját eloltja egy elröppenő sóhaj, indul hozzá, míg egyszer aztán, miután az elvetett mag eléggé kicsirázott a szívében, megnőtt és már azon a ponton van, hogy a kalászeit is hányhatja, megjelenik a színen ő maga, az illető Seladon.

Nosztly Feri élénken vetette fel a lehorgasztott fejét.

— Hogy-hogy? — kérdé mohón.

Homlódyné diadalmas mosolygással ringatta magát a hintaszéken.

— Most értünk már a harmadik felvonáshoz. A báránybőrbe bújt oroszán leveti végre a báránybőrt. A patikárius segéd szentimentális szerepéből visszavedlik Noztly Ferencz úr azzá, a mi volt. Azaz, hogy még mindig követ-

WLASSICS GYULA.

LÁSZLÓ FÜLÖP FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

kezik egy szerep, még pedig most jön a legnehezebb, egy pillanatig diplomatává kell lennie, hogy ravaszágának eredményeit leszedhesse. És most vigyázz már!...

— Csak folytassa, folytassa, kedves tante.

— Aha! Ugy-e kezd érdekelni?

— Akár csak a Serezeade meséi a kalifát.

— Mit? Te gúnyolódol? Hajolj csak ide, kutyaházi, hadd adjak közbe egy pofont. Így ni. Hát igazán nem érted, hogy mi mindent csinálhatsz kellő ügyességgel ebből a mestersegesen előállított romantikából?

— Sőt nem is sejtem.

— No hát mondjuk, hogy ezek a lappaliák, melyek a tervemben foglaltatnak, már mind megtörténtek, egy darabig hagyjuk forni, érni, például a farsangig. Farsangkor aztán eljössz Voglányba hozzám egy bálba vagy Bontóvárra a sógorodhoz, mert akkoráig Vilma is beköltözködik s bizonyosan ad egy-két főispáni bált vagy estélyt. A bálban ott lesz véletlenül Tóth Mari is, a kinek be fognak mutatni. Te akkor egy kicsit zavarba jössz, hebegsz valamit, a mivel elárulod, vagy legalább érthetlenné teszed magadat. Kimagyarázás válik szükségessé. Vagy mit tudom én, mit csinálsz? Mert az ilyenben a pillanatnyi szituáció a legjobb tanácsadó. Esetleg úgy vezeted a beszélgetés fonálait, mintha nem annak a személynek tartanád semmit nem gyanító Maridat, a kibe a lap-hirdetések szerint beleszerettél, mintha csak csodálatoskép hasonlítana hozzá. Vallatni kezded, messziről indulva, hogy nem utazott-e az

GRÓF VAY PÉTER.

A MŰVÉS NEJE.

ősszel ezen vagy azon a vidéken, nines-e egy vörös kötésű regénye, egy kék pettyes ruhája, stb. Mikor bevallja, hogy van, akkor már elárultad magad, elpirulsz és elhallgatsz, mint egy tetten kapott diák. Ő meglehet, nem pirul el, nem árulja el magát, mert a mi fajtánk

jobban tud tettetni, de azért biztos lehetsz, hogy már tisztában van mindennel, hogy már tudja, ki vagy.

— Bravó, tantika! — kiáltott fel az exhadnagy lelkesülten, csillogó szemekkel. — Hiszen maga egy lángész. Hiszen ez remek dolog!

— Látod. Mondtam én neked. A terv ügyszólván csalhatatlan, ha valami bolond véletlen ki nem lyukasztja s akkor összehuppan, mint a hólyag. De azzal, a mit mondtam, ki is van már merítve a taktikai része. A többinek magától kell történnie. Noztly Ferencz udvarolni

MADEMOISELLE STURBE.

FÜRSTENBERG MAY HERCEGNŐ.

LÁSZLÓ FÜLÖP FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

TÓTH BÉLA DOLGOZÓ SZOBÁJÁBAN.

Békei Ödön fényképe.

fog ezentúl a maga módja szerint, mint a többiek. És habár szegényebb is azoknál és talán falánkabb a hozományra, mind hiába, csacsoghatja az egész világ, figyelmeztetheti minden jó embere, hogy ilyen vagy amolyan lump, és csak a pénzt akarja, nem fogja nekik elhinni, mert lesz egy döntő szavú pártfogója ott belül, az ő gyanakodó, bizalmatlan kis szívében, a ki védelmezze: «Nem igaz, nem igaz, tudom én, hogy nem igaz, tudom én, hogy szeret, egyedül magamért.»

— Fölségesen van kigondolva!

— Ez a házasság annyi, mint a fodorminta, — kedélyeskedett a kutyafejű hercegnő, — annyi, mintha már meg lenne, mert ha nem felelnek is meg egyéni tulajdonságaid annak a mintának, a mit képzeletében kifest, az nem fogja nagyon zavarni. Az elképzelt tulajdonságok csak ködös képek, melyeket ki lehet cserélni, a ráma ellenben az ő saját hiúsága, melyet te kielégítettél, a rámat tehát megtartja, el nem dobja, de a képeket lassankint kicserélgeti, a képzelt tulajdonságaidat a valódi tulajdonságaidal s ez olyan csodálatosan megy végbe, hogy észre sem veszi, csak mikor egy órában meghökkenve látja, hogy már te vagy az ideál és nem az elképzelt hős. Akkor leszesz te derék gyerek; Fintyi, Fantyi, mert még a hibáid is megszépülnek, mind, mind erények lesznek.

— Bocsnatot kérek, Máli néni, de egyet nem értek, — vágott közbe Feri, — hogyan mondhatja Tóth kisasszonyt hiúknak, mikor épen abból indultunk ki, hogy mennyire szerény, magát rútnak tartja s azt hiszi, pusztán hozományára pályáznak udvarlói?

— Mert nem vagy lélek-analízáló, kis számarom. Hiszen épen az a nagy hiúság, hogy fűkrének se hisz, udvarlónak se hisz, hanem még valami erősebb tanúbizonyosságra vágyik. Benneteket, férfiakat könnyű megtévesztetni, ha asszonyféléről van szó. Pedig megtanulhatnátok, például egy lakásnál ha zsinórt láttok, mely akár a plafondon szalad végig, vagy alul a falakhoz tapadva húzódik el, így elhajlik, úgy elhajlik, néhol a falba visz, az teljesen mindegy, ha kék, ha zöld, ha vörös, az azért mind a csöngetyűből indul ki és a csöngetyűhöz vezet vissza. Mondjuk, hogy Tóth kisasszony egy napon megszeret téged, bizony-

nyal nevezhetjük azt irántad való gyöngéd érzésnek, de ennek a szála az adott esetben az ő személyi hiúságába vannak bekapcsolva, onnan indulnak ki és oda vezetnek vissza. De ez neked túl magas, Fintyi, Fantyi, azért hát ne sokat okoskodj, hanem a mit én most itt tölcserrel a fejedbe öntöttem, vidd keresztül okosan és meglásd, lagzi lesz belőle a végén. Az értekezlet be van fejezve, uram.

Feri felkelt, hálásan kezét esókölt Máli nénihez.

— Kösönöm alásan a jó tanácsot, elfogadom minden pontjában és teljesítem, mint egy katona, a kit háborúba vezényelnek. De természetesen itt nem elég a saját igyekezetem a Gondviselés segítségére nélkül. Mindenekelőtt alkalomra volna szükség, hogy valami messze levő semleges helyen láthassam meg a kisasszonyt. Bontóvár vagy a környék nem alkalmas színhely. Hisz itt mindenki meg tudná nekem mondani, ki a «bájos ismeretlen», a ki rám oly mély benyomást tett. Minek kellene itt a laphirdetésekhez fordulni? Nem, nem, ez túlságosan együgyű «griff» lenne. Ilyenkor őszszel pedig bizonyosan nem utaznak Tóthék sehova.

— Hátha. Úgy tudom, nagy szőlőjük van túl a Dunán, a Somlyó-hegyen. Ilyen időtájban odajárnak szüretre s minthogy berendezett házikójuk van a szőlőben, néha ott maradnak másfél hétig is.

— Ez egy eszme.

— Elmégsz?

— Eszeveszeten.

A kutyafejű hercegnő megfenyegette az újjaival.

— De el ne hirtelenkedj semmit. Ez a planum most már annyira a szívéhez nőtt, mint a nagy íróknak a chef d'oeuvre-jök. El ne rontsd, azt mondom, mert különben velem gyűlik meg a bajod.

— Hát mi lesz, ha elrontom?

— Megharaplak! — szólt a «tatar hercegnő» tréfásan, kivicsorítva a fogait.

Mind megvoltak és olyan szép sárgák voltak a dohányszőlő, mint a borostyánkő.

Orestes és Pilades.

Harminczöt évvel történetünk kezdete előtt élt Pesten egy Nagy István nevű tajtpipa-

metsző. Akkor ez volt az első mesterség. Az egész ország pipázott, reggeltől estig. Dohány volt quantum satis; az úrnak termett, a többi lopta. A tekintetes nemesség mintegy életvezetésének tartotta minél több tajtképipát és szípkát minél szebben kiszívni, úgy hogy azok úgynevezett bajúszot ne kapjanak. A kinek az sikerült, az rendesen bizonyos önérzettel tekintett múltjára, mint a ki nem hiába élt e sárgolyóbison. Egy-egy szépen, egyenletesen kiszítt szípkáról úgy beszéltek országszerte, mint a Kohinorról szokás, hogy itt és itt Radvánszky bárónak Radványban, vagy Reecsky Andrásnak Szabolcsban egy olyan mahagóni színűre kiszítt pipája van, hogy nincs azon annyi makula se, mint a Szent Rozália palástján, hogy olyan erős lett, kétszer ment át rajta egy szénásszekér kereke s még csak egy karczolat se ejtett rajta. A pipa-faragás művészet volt akkor. Sőt egyéb művészet ebben az országban nem is volt. Nagy uram egy-egy sikerült pipájáról legalább annyit beszéltek az emberek, ha nem többet, mint mostanában egy szindarabról, milyen a makkja, milyen a nyaka, a kupakja. Ha valami újabb formájú bevégzett művet tett ki a kirakatba (az Üri-utcában), egész népesödület támadt előtte. S az összegyűlt bámmészakodók szívesen elujsgáltak némi intim részleteket is a nevezetes pipakészítő-műhely belső életéből. Hogy t. i. valami Tóth Mihály nevű legénye van Nagy uramnak, az csinálja a legszebb példányokat. Csodálatos keze van hozzá.

És igaz is volt. Ez a mi mostani alsórekettyséi Tóth Mihályunk a Nagy István műhelyében dolgozott akkor, harmincz pengő forintokért havonként, a mi akkor szép pénz volt, mert kilenczven huszas lakott benne; egy huszasból pedig meg lehetett élni naponként, úgy, hogy még a koldusnak is adhatott volna az ember egy rézgarast, ha lett volna koldus. (Folytatása következik.)

TÓTH BÉLA.

1857 — 1907.

A mai magyar irodalomnak nagyon kevés embere van, a kinek ha a végzet kikapja kezéből a tollat, hosszú ideig s élénken érezhető hiány marad utána. Olyan hiány pedig, mint Tóth Béla után, alig egy-két kortársunk után maradna. Nemesak azért, mert egyike volt köztünk a legpregnansabb s egyuttal a legérdekesebb egyéniségeknek, hanem azért is, mert mindig olyan dolgokat csinált, a melyeket helyette és utána nem tudna csinálni senki más a ma élők közül.

Az ő munkásságában a legnagyobb ellentétet egyesülnek: pontos, biztos tudás és élénk, elevenítő fantázia, széles, erős szárnyalású felfogás s kedvtelés az aprólékos dolgokban, az emberi lélek bámulatos ismerete és az egyes ember teljes félreértése, rendkívül fejlett érzék a közhangulat iránt s teljes elzárkózás a mindennapi való élettől, szinte rideg hirdetése az igazságnak s szinte beteges érzékenység az övével ellenkező igazságok ellen, folytonos lebegés a szeretet és gyűlölet extázisai között, a tudós objektivitása, párosulva egy ideges asszony szubjektivitásával. A természet, a mikor ezeket a sarkalatosan ellentétes elemeket összevegyítette, egy csodálatra méltóan sokoldalú és sokszínű vegyületet hozott létre: a Tóth Béla szellemét. Annnyira más volt ez a szellem, mint a melyeket megszoktunk, hogy a legtöbb ember meg sem bírta soha érteni, ha még oly közelről igyekezett is belepillantani. Voltak bámulói és voltak ellenségei, különösen az utóbbi időben nagy számmal, csak azok voltak kevesen, a kik igazán szerették. Ő maga pedig, ha valakit megszeretett, szenvedélyesen szerette, képzeletében az egekig emelte, de aztán elég volt egy rossz órában egy jelentéktelen nézeteltérés, hogy a túlzó szeretet túlzó haraggá változék át. Az ilyen hangulatváltozások akárhányszor a nagyközönség szeme előtt játszó-

lak le: nem egyszer láttuk, hogy rövid néhány hónap mulva a legkeserűbb haraggal, szinte gyűlölködve támadt olyanokra, a kiket előbb nem győzött eléggé magasztalni.

Mert ő mindent egész lelkével, lényének egész latba vetésével csinált. Ha valamiben véleményt formált, ebbe is belevetette egész lelkét: ezért érezte sokszor személyes sérelemnek, ha valaki — bár elvi kérdéssről is — pörbe szállott vele. Innen magyarázhatók nagy igazságtalanságai, de innen magyarázható az is, hogy igazságait olyan mély hatással tudta hirdetni. Még ha olyan, látszólag száraz és épen nem lelkesítő dologgal bíbelődött is, mint a szállóigék gyűjtése és magyarázása vagy a magyar hagyományok furcsaságainak kutatása, — ezekben is teljesen, lényének minden tulajdonságával merült bele. Ez adta meg efféle műveinek fő érdekességét: az olvasó érezte, hogy az író munkája közben a legnagyobb fontosságot tulajdonítja kuriozitásainak s egyszerre fontosaknak tűntek fel előtte is. Mert semmi sem vonja úgy a figyelmet egy irodalmi műre, mint az, ha az olvasó mindég ott érzi az író lelkét a betűk fölött.

Ez tette oly rendkívül érdekessé tárczáit is. A szoros értelemben vett tárcza-czikkeknek, melyet manapság majdnem egészen kiszorít a tárczanovella, Tóth Béla volt nálunk kétségkívül legkitűnőbb művelője. Művészi formában komoly dolgokról beszélni, a hideg tudományos anyagot is átmelegíteni a fantázia színes játékaival a komolyság sérelme nélkül, — ehhez közülünk senki sem ért jobban nálánál, mert senkiben sem egyesül az a rendkívül fejlett stílérzék és művészi képesség a pozitív tudásnak akkora mértékével. Rengeteg sokat olvasott, látott, tanult, ezt az óriási anyagot bámulatosan biztos memória rendezte agyában s a megírásban a kitűnő hírlapíró kristálytisza világossága vezette tollát. Számára nem volt a világon száraz téma, de kicsiny téma sem, mert melegséget és perspektívát kapott minden a tolla alatt.

Mikor még névtelenül a nyilvános szerepléstől az őt jellemző arisztokratikus érzéssel elzárkózva írta tárczacikkeit, jóformán senki sem ismerte hírlapíró társain kívül, a tárczáit nem az ő nevét tették népszerűvé, hanem a lap népszerűségét fokozták, a melybe írt. Később, mióta kiadói sürgetésére, bár nem szívesen, beleegyezett, hogy neve alatt írjon: szinte egyszerre Magyarország legnépszerűbb íróinak egyikévé lett. Ezer meg ezer embernek gondolkodását irányította «Esti levelei»-vel, ezekkel a sajátos, egyenesen számára termelt műfajú kis cikkekkel, melyek a magyar sajtónak körülbelül legnagyobb hatású dolgai voltak. Nagy országos dolgok, irodalmi, tudományos viták, apró-cseprő bajai a mindennapi életnek, — nem volt az a nagy és kicsi tárgy, a mely teret ne talált volna ezekben az egy hírlapi hasábnál többre ritkán terjedő cikkekükben, melyek akárhányszor legérdekesebb, legtöbb figyelemmel tárgyalt eseményei voltak a sajtóban lefolyó közéletnek. Sokszor elvetette a sulyot, néha ellenmondásba került önmagával, de száz eset közül kilenczvenötösör a közönség lelkéből beszélt. Témai azok voltak, a melyekről mindenki beszélt otthon, a klubban, a kávéházban s a szempont, a melyből beszélt, a közönség nagy részének szempontjává lett. Még az a furcsasága is fokozta hatását, hogy a saját személyét belevegyítette a tőle teljesen távol eső dolgokba is. Úgy éreztük, mintha nem írást olvasnánk, hanem a Tóth Béla hangját hallanók, a mint ötszögletű Abonyi-utcai szobájában íróegye előtt ül, kedves macskájával oldalán, gázlámpa világítása mellett, a telefon csilingelésétől meg-megzavarva.

Ennek a népszerűségnek aztán nagy árat adta: tömérdek ellenségét szerzett magának. Kíméletlenül támadott embereket, intézményeket, polemiaiban mind indulatosabbá lett, rossz órában nem kímélte barátait sem. Ebből rengeteg kellemetlenségbe bonyolódott, ellenségeskedésekbe, párbajokba, sajtóperekebe. Az utóbbi időben már mind jobban elharapózott benne az indulatosság, úgy, hogy lassankint majdnem egyedül maradt ebben a nagy városban, régi barátaitól elidegenedett, újakat szerzeni pedig már nem volt kedve. A közönség azonban mindvégig híu maradt hozzá, mert a maga érzéseinek, kívánságainak független tolmácsát látta benne. Az «Esti levelek»-kel szerette meg legjobban

LÁSZLÓ FÜLÖP NEJÉVEL, MÜTERMÉREN.

a közönség kegyeit, de nem ezek szellemének legbecesebb termékei, bár nagyon sok értékes dolog van bennük s a legértékesebb: az ő saját-szerű, érdekes egyénisége. Az irodalom mint fényes tárczaírót, mint finom művészettel színezett keleti történetek íróját fogja emlegetni, főképen pedig mint a magyar próza egyik legnagyobb mesterét. Silus tekintetében, a mi a kifejező erőt, korrektséget, hajlékonyságot, gazdagságot, alkalmazkodó képességet illeti, legnagyobbjaink mellett áll.

Nagy intellektus és rendkívüli formaérzék, — ezek voltak legfőbb írói tulajdonságai, ezekben kortársaink között a három-négy első közé tartozott. Ereje legnagyobb részét hírlapírói munkára fordította, ezért nem alkotott igazi nagy műveket, — de a zsurnalisztikába sokszorosan több szellemi tartalmat vitt kortársai legtöbbjénél s ezért volt hatása majdnem példátlan a modern magyar sajtóban. Alig van művelt magyar ember, a ki ne tanult volna tőle valamit: ez adja meg pályájának legfőbb jelentőségét. Schöpflin Aladár.

LÁSZLÓ FÜLÖP FESTMÉNYEINEK GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA.

A Nemzeti Szalon új hajlékában immár a második kiállítás nyílt meg e héten. Ez a kiállítás különösen értékes; egy Európa szerte ismert és nagyrabecsült művész alkotásáról nyújt meglehetősen teljes képet.

László Fülöp nem tartozik azon művészek közé, a kiknek csak hosszas küzdelem után, megpróbáltatások árán sikerült elérni az elismerést. 37 éves s már is olyan művészi sikerei voltak, olyan kitüntetések érték, a melyekben a kiválasztottak közül is csak igen kevés művészeknek van része.

A mintarajziskolából, a hol Székely Bertalan és Lotz Károly tanítványa volt, a Műbarátok Köre ösztöndíjával Münchenbe, Liezen-Mayerhez megy, majd fél évig Lefebvre és Benjamin-Constant tanítványa; az előbbi tiszta rajzának, az utóbbi simulékony, választékos coloritjának kétségtelen a hatása az ifjú művészre.

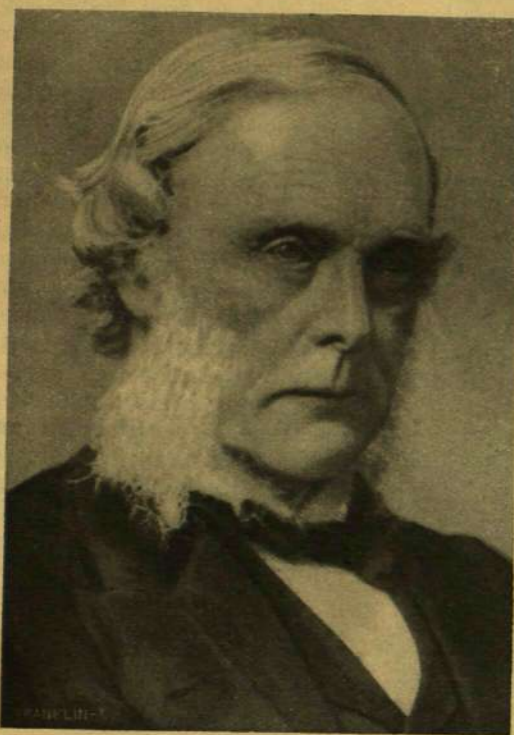
Első képei genre-képek: a «Nagymama meséi» (1891), «Hullatja levelét az idő vén fúja». Az előbbin szembe ötlő az anyóka meséit feszült figyelemmel hallgató gyermekek élénk szemek túlzott karakterizálása. Az utóbbi hangulatos ősi tájkép; hullanak a liget fűiről a sárga levelek, az ősi nap sugarai agg honvéd ül egy padon, s elmereng a multak emlékein. A hangulat, az alak beállítás, az arc jellemző rajza már elárulja az ifjú megfigyelő képességét, rajztudását. Münchenben is eleinte genre-képeket fest; ilyenek a «Müncheni udvari sörcsarnok», az «Esti harangszó», s a már említett «Hulló levelek».

De nem sokáig tapogatózik. Arczépeket kezd festeni s már a legelsőben, Liezen-Mayer, Szilágyi Dezso és Gregorovics bolgár metropolita képmásaiban, mint kész művész lép fel. Már e képmásokat is a biztos rajz, a helyes compositio és a megkapó hasonlatosság jellemzi, bár hatásuk kissé kemény, hideg.

Ugyanezkor 1895-ben állami megbízásból Mányoki drezdai Rákóczi-képmását másolja, s ez időponttól kezdve népszerűsége nőttön-nőtt. Ifjú ábrándjai valóra váltak, uralkodók, egyházfejedelmek, az angol és német arisztokracia legkedveltebb arczképfestője lett.

Lefestette a többi közt XIII. Leo pápát, a királyt, a német császárnét, Hohenlohe herceget, Rampolla bíborost, Barchold gróft, Görgeit, Fraknoi püspököt.

Arzczépeit a nemes felfogás, a helyes beállítás,

LORD LISTER.

negie palotájában — másnap már nem terítene nekí.

Vendéglátás. A muszka cászár hadihajói és tengerészei a minapában látogatást tettek Angliában. Ez a két nemzet: az angol és az orosz egyáltalában nem lánognak egymásért valami forró szenvedelemmel. A politika, a mely gyakran produkál merész fordulatokat, most egymás mellé állította a régi, hagyományos ellenségeket. Oroszország, a mióta keservesen kikapott Mandzsuriában, jobb szereti a békét, mint a háborút és Anglia, miután hű szövetségeseivel alaposan végig fordultak, most már hajlandó meg is ölelni a muszkát, mert egyelőre — nem kell félnie tőle. Alig két esztendőre a hull-i eset után azonban mégis meglepő az a nagy szíveség, az az őszinte, sőt meleg lelkeség, a melylyel az angolok az orosz tengerészeket Londonban ünnepelték. A milyen meglepő ez a jelenség, olyan örvendetesnek is kell mondanunk. Épen az angol Kidd Benjámin írta, hogy erkölcsi értelmében a civilizáció az érzések méltányos rendje és elhelyezkedése. A vademberek világában, ha két ellenséges törzs fiai találkoznak egymással, kötelességüknek érzik, hogy egymásnak rontsanak és az egyik megölje a másikat. Ez az erkölcs nem lehet a művelt világ erkölse, a mely az emberek testvéri voltát hirdeti. A nemzetek között való hostilitás nem lehet egyéni gyűlölködés a nemzetek fiai között. Németek és francziák gyűlölhették egymást, de egy francziának sincs joga gyűlölni valakit azért, mert ez német. Ha Tommy Atkins a csatában belélt Ivanovics Ivánba, kötelessége, hogy ha a csata után rá akad, vizet adjon neki és kórházba vigye. Ez az érzések méltányos rendje és elhelyezkedésének értelme.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta PEKÁR GYULA.

X.

Trembowla.

Hát igaz volt az, a mit a szerelmes asszonnyal látott aggodalma, valóság volt a Margit lábzetek képzelmenek a sejtése. Jól hallotta ő a csata zúgását! Messze, messze a Kárpáton túl, a szikes Wolhynia szélén, csakugyan ég és föld rendült Isten haragjától s az emberek gyilkos gyűlöletétől. Ádáz rohamoktól dübörgött a talaj s maga a természet is cikázó istentételel sujtott le az erdélyiek végső ve-

szedelmére. Nagy dolgok történtek akkor julius huszonhatodikán.

*

Füledt a levegő, viharral terhes az éj s a hajszolt ezerek bomladozó sorokban törtettek tova a siető fekete fellegek alatt. Senki se tudja többet a szomszédját a szörnűy kavardásban, — szemény és székely, hajdú és kozák, magyar meg oláh vegyest tülekednek előre az ingoványos tájon. Jobbra, balra, előttük, mögöttük, csalókan imbolyog köröskörül a lidércfény; sügyig süppednek a lovak a zombékos mocsárba, ágyút és szekeret ragad a láb s olyik vitéz lovastól nyelik a piócezás motrvák szennyes halálába. Ötvenével, százával dülnek a vészbe a harcosok, de a többi nem törődik velük, csak rohan tovább s a mennydörgéssel versenyezeti káromkodó haragját. Egymás hátán szitkozódznak sok nyelveken, de egy azért mindjőkben a kétségbeesés szava s az ember elől fejvesztetten rohannak a természet vetette törbe... Cikázó villámok hasogatják az éj kárpitját szüntelen, tánczolnak Isten nyilai a szemhatáron, olyik azonban néha zenithig repeszi a felleges menyboltot. Ilyenkor kísérteties nappali fény gyúl ki pillanatra a lömpölygő ezerek felett. Itéletnek Istene! micsoda sereg ez a koldus horda, — kincses Rákóczy György volna? Azok a ezifra lovagok ezek, a kik félesztendővel azelőtt még oly hetykén ragyogtatták magukat a szamosújvári farsangos táborban? Szívfaesáro látvány: éhségtől aszott, börig rongyolódott gyászvitézek ezek, a zászlókerülő hajdúnál alább való szegénylegények, kik Istenről, emberről megelégedve már csak átközödni tudnak, — átközi a királykodó Fejedelelem hóbotos nagyravágását. Honnan jönnek, hol vannak, hová mennek? Mit tudják ők... «Isten ítélte ele!» hangzik tompán a bomladozó sorokból s az öklök az inség közepette is fenyegetően emelkednek az elől lovagló vezérek iránt: «no hiszen majd megéri most Ó Nagysága Istennek azt a hátulütő pálcáját! Jaj legyen a Fejedeleme gonosz tanácsainak, kik vágó márhaként hurezolták Erdély három nemzetét a lengyel veszedelembé!...» S a legszófogadóbb öreg harcosok is keseredetten törnek ki: «Isten irtalmazzon nekünk ártatlanoknak, de ördög rostélyá itéljen az ilyen tudatlan, tanácstalan vezérek felett!...» «Igen, igen,» szavalnak egyre hangosabban, — «jaj legyen Mikes Mihály uraiméknak, a kik gyávn és szegyenben kapituláltattak egy verekdní akaró vitéz sereget!...» Mennydörgésbe fül a szavuk, de mire az ég elhallgat, megint csak újra kezdik: «igen, Mikes uram, a kancezllár az oka, ő fújta a gözölgő szenet a mi utolsó romlásunkra! Hogy a sátn ültetné a poklok izzó párnáira... Ördög országára bóduljon tüzes követ rágni, — tüzes tajtékot túrjon ott szüntelen!»

És a hátul kelő szitok hangoslik egyre előbbre, fut a szó a sorokon át, fel egészen a sereg élén lovagló Fejedelem személyéig. Szakadozott bíbor dolmányban, torzomborra vadült arcczal üget Rákóczy György lerongyolt vezérei közt. Nincs többet büszke ráró a süvegében, sujtása aranyát metszi a nád, pitykéi rubintjait irigyen tépi a cserje. Fejét konok daczal hajítja a vértjére és nem szól semmit, — csak olykor fordul meg, hogy a cikázó villámfénynél fűzött serege romjaira pillantson. Vége a lengyel dicsőségnek... Ott hátul, a mocsárkerületének színe alatt száz-, sőt ezredszámra hagyják el őt a hűtelen csapatok, meknélnek a gaz moldvaik, a kozákok pedig, miután szépen hazakísértették magukat, egye-

nesen hátat adnak: rablott javaikkal együtt vágtatnak vissza a honi Ukrajna felé... «Így esalt meg a svéd, kozák barátság! — sóhajtja a Fejedelem, — magamban vagyok az üldözö lengyel ellen! Bethlen Gábornak igaz Jehovája, te is elhagysz mostan?...» Hát elveszett minden, — legálább ez a mögötte küzködő harmincz társzekér mentessék meg. E szekereken vannak a királyosdira vitt milliónyi kincsek és drágaságok. Tengelyig hanyatlanak a lábba ezek a fejedelmi kocsi; olyik kidül és örökre elakad, vagy egyszerre csak mindenestől eltűnik az ingovány alattomos méhében. És hiába kapkodnak utánuk a holtra fáradt darabontok, temeti a veszedelem őket is... Pusztul a kincs; boldog Isten, mi marad meg ebből? Rákóczy György főként a közvetlen mögötte úszató udvari kocsiira figyel, melyen legbecesebb drágaságaival együtt a koronás vasládát őrzik. Inog a szekér, de azért még nem merült el, állja a láb veszedelmeit, — nagy erélylyel Tholdalagi Mihály csapata menti és támogatja. De hát csakugyan Mihály volna ez a kozáknál is elvadultabb külsejű vitéz? Hej, ugyan nem ismerne rá még szerető felesége sem! És kik azok ott mellette, körülötte? Jobbágnál is szegényesebben fest deli Huszár Péter, övig erő szakáll szőrösödött az arcára, hát még pompáskodó Rhédey László! Bojárselelédnél is rongyosabb a mivolta s bezeg nem kíséri már annyi ezifra főember meg szolgál. Százharminczhat legény helyett tizenkilenc koldus hágia mögötte a mocsárt... És istentelenül hintik a szót, zúgolódnak, káromkodnak mindannyian.

Mert hallgathat bár Ó Nagysága, az ingoványval vívdó környezet annál hatalmasabban mondja ki a szót. Az udvari és nem katona emberekkel: Mikes, Kapi, Petki és gögös Bánffy Dienes uraimékkal szemben ott vannak a Kemény Jánosakkal együtt szegénykező tábornokok és egyéb vitéző rendek, mint heves Béli Pál, meg Korniss Ferencz, kiknek a szemük ég ki a tegnapielőtti czarny-ostrow-i kapituláció miatt. Hiszen lehetetlen dolog is volt az, — meg nem bocsátható hiba a Fejedelem részéről, hogy így megjedjt az őket körülzáró Potocki, Lubomirski és Czarniecki generálisoktól!

— Ám Ó Nagysága nem katona, — morogja Kemény János, — én, a Jehovára mondom, rajtuk mentem volna! Hozzá még kevesebben is voltak nálunk... Eh, magyar ember verekzik és jobb a becses halál a mocsos életnél! Fejem füst megyen fel a ezudar szegyenbe...

— És hírünk nélkül, titokban szerette ezt a silány megadást, — tör ki Béli Pál, — csak akkor táthattuk a szánkat, mikor már nyakunkban volt a lengyel hurok!

— És micsoda alázat, — dörmögi Nagy Tamás generális, — hogy követséggeggel engesztelt meg az igazi lengyel királyt, szakadjon a svéd szövetségétől, bocsánatát esdje a haragvó tatár khánnak és Krakkóval együtt minden hódítást visszabocsásson!...

— Hát a sarcz? — veti közbe Korniss Ferencz, — azt is aláírta, és pedig hitére, Rákóczy György, hogy egymillió kétszáz ezer aranyat fizet hadi kárpótlásul. No, megéri ezt a sárospataki kincstár!

— Eh, — káromkodik Tholdalagi Mihály, — a legnagyobb szegyen mégis az, hogy hegyibe még ezt az álnok Sapieha ezredet is a nyakunkba varrták. Seregével ő vigyáz ránk, arra kell mennünk, a merre ő vezet ez ismeretlen, istentelen földhátakon! Hát tudják-e kegyelmeitek, merre visz bennünket, tudatlanokat? Tudja-e csak egy valaki is, hogy mi mostan

hol járunk? No én csak annyit mondom: visz minket Sapieha uram, de nem haza, hanem egyenest a tatárok torkába! És addig is még megesap a ránk kanyarodó lengyelekkel. Nagyön éheznek a maradék kincse! Nézzék csak kegyelmeitek, — villámláskor már látni is, ott a mocsáron túl csillan a lengyel fegyver...

És ekkorra, mintha vége lenne a lápnak, szilárdabb talajra ugrattak a nádas cserje közül. Állhatatosabb itt a rög, — mi ez: csalóka sziget csupán, vagy becsületes anyaföld? «Folyó partja!» jelentik az előőrök; és a földhátan túl csakugyan élővíz csobog, — ámde melyik folyó ez, a Szered-e, vagy a Niezlawa? Hamar, — sürgetik a Fejedelmet a főemberek, — hamar gázoljunk át rajta, mielőtt a kitörő égindulás megdagaszthatná!... Nekiugratnak a víznek, az első pár lovas nyeletik, de a többi okül és csakhamar övig érő, de biztos gázlón törekednek a meredekebb túlsó partra. Pár százan Ó Nagyságával már odaát vannak, mikor a viharzagú szél egyszerre fagyoson sít az arcukba s az égdörgés ijesztőre erősödik a közelükben. Hull a mennykő, — de vajjon villám-e az a pár száz lépésnyire kigyűló sok fénysáv? Ép a kik kérdik: Pánczél Demeter kapitány, Bojtos Imre, Innepes Ferencz, meg vagy tíz fejedelmi dragony menten lefordul a lórlól és pedig a Fejedelem közvetlen közelében. Riad a hajszolt sereg: «a lengyelek lönek onnan a lesből!» De alig hogy kimondják, máris szélvészént ütnek rajtuk a boszúálló lengyel kopjások. A hátukból kinövő öles szárnnyakkal fénytelmes szörnyeknek tetszenek a villámlás fényénél. — «Hitszegő gazok, — üvölti Rákóczy György, — hol a vezérek, hol van Sapieha?!...» Hát tán nem jó generális Ó Nagysága, de azért vitéz úr, kiben ezer ördög tombol, ha egyszer kardot ránt. Vasával oda tör, hol leggyilkosabb az agyarkodás és közkatónaként verekszik fűzött hada élén... Az urak feledik előbbi rankorukat és Fejedelmük köré ugratnak. Oda rohanna Tholdalagi Mihály is, de hogyan hagyja a rábizott kincses társzekeret? Nagynehezen áttolták volt ezt a kocsit a gázlón s most a csatakezdés perczében ép a meredeke partra akarnák felsegíteni. Ám a lengyel guerillák tüze csakhamar ide központul és szempillantás alatt hámban rogyik össze a négy moldvai ló. Süvölt a golyó tovább s egy öreg szakállas eltévedt lövege ép záron találja a koronás vasládát. Török a brassói mivek fortélyos remeke s a lökésnél fogva mintegy magától pattan hátra a természetes szekeregy érzefedele. Ott a zászmány, csak utána kell nyúlni! — a szüntelenül cikázó villámfénynél árulóan ragyognak fel a bitórló lengyel király koronázási kincsei. Nosza rajta!... a bömbölő istentételel vetekedve rontanak oda a szárnyas vértű lengyel lovasok. Nyílnál sebesebben kap elevenbe húsz kopja, — először Csütörtök János szemébe ver szöveget a lándsa hegye, utána nyomban szegény öreg Péntek István szegeztetik a földhöz a torkánát. Mihály dübösen ordít fel s a kocsi fenyegetett oldalára sarkantyúzza lovát. Pillanat alatt két kopja keresi a sisakja rostélyát s három dárdahegy siklik félre pánczélja élén... no de azért vér báronyozza az ő kardját is! A nyakvas alá bújva, szabljája már a negyedik lengyelnek harapja el a torkát, baljának természetes buzogánya pedig a korona után kapkodó kezeket zúzza. Mellette Szombath Ferkó és Huszár Péter vasa csattog, fenn a parton Korniss és Kemény viaskodnak, — a mézszárlás leghevében ott piroslik a Fejedelem bíbor dolmánya is. De jaj, a támadás súlya alatt szakad a skófiomos istráng s a koozi rogni kezd

A «Tatárrobás» című regényhez.

A lengyel magasan tartja a zászmányt...

le a parton, dül vissza a folyó felé. Tíz vaskeztűs kéz ragad a vasládához, kapkodják már a csillogó jogart, az aranyalmát, a szikrázó köves Boleszló-kardot... Tholdalagi Mihály csuklóban szeli le a jogart rabló kezét s a véres ronccsal együtt Szombath Ferkónak veti oda a mentett kincset, — aztán csak a korona szabadítására gondol. Karszija eresztve szabljáját, úgy lóhátról birokra kél azzal a lithván óriással, ki a folyamba hanyatló kocsi-ból még kiragadja az aranyliliomos diadémet. Eszeveszett küzdelem ez, mely alatt a viaskodók lovai riadtan tántorodnak velük a vízbe. A lengyel magasan tartja a zászmányt s csak akkor ereszti el, mikor Mihály hanyattbökve állt, a torkába harap. Csillan a korona még egyszer az eget hasító villám fényénél s aztán a folyóba hull. Tholdalagi utána kap, a ragadó árba bukik alá, de hiába! — Felette azalatt csattogva szakad meg az ég fellegboltja s Isten haragja vet véget az emberek gyűlölködésének. Fehéren zúgó jégeső teperi le az élőket a holtak mellé a mocsárba...

(Folytatása következik.)

A VIDÁMSÁG HÁZA.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta Wharton Edith; angolból fordította Schöpflin Aladár.

Dorset nem mindig talált ilyen érdeklődő fültre s nemcsak gyomorhajós lévén, hanem férfi is, lehet, hogy mialatt kiöntötte keserveit abba a fülbe, nem maradt érzéketlen a hozzá tartozó bájak iránt sem. Mindenesetre oly hosszú időre lefoglalta Lilyt, hogy már a csemegét találtak, a mikor elkapot egy szót a szomszédjától, Corby kisasszonytól, a társaság komikusától, a ki Stepney Jackkel közeledő eljegyzése fölött kötekedett. Corby kisasszony szerepe a komikum volt: mindig valami tréfával kezdte a társalgást.

— És persze, Rosedale Simon lesz a vőfélye! Ezt a szavát hallotta tőle Lily, mint jövendöléseit tépőpontját.

— Isten ugye, ez jó eszme! Micsoda pompás nászajándékkal rukkolna ki! — felelt Stepney, mintha szöveget ütött volna a fejében ez az ötlet.

Rosedale Simon! Ez a név mint valami ék verődött Lily gondolataiba. Úgy állt előtte, mint az élete háttérében leselkedő gyűlöletes lehetőségek egyike. Ha nem megy férjhez Gryce Percyhez, el fog jönni az a nap, a mikor kedvesnek kell lennie az olyan emberek iránt, mint

Rosedale Simon. Ha nem megy hozzá Grycehez? De hisz hozzá akar menni, — tisztában van vele és önmagával. Borzongva fordult vissza arról a kellemes ösvényről, a melyen gondolatok kószáltak s újra rálépett a hosszú, fehér útra... Mikor ez este fölment szobájába, egy újabb esomó számlát talált az asztalán, melyek az esti postával érkeztek. Peniston asszony lelkiismeretes hölgy volt s Bellomontba továbbította őket.

Bart kisasszony másnap reggel abban a legkomolyabb meggyőződésben kelt fel, hogy kötelessége elmenni a templomba. Hamar megreggelizett, esőngetett szobalányának, hogy adja elő a ruháját s aztán elküldte, hogy kérjen kölcsön egy imádságos könyvet Trenornétól.

De szándéka nagyon is észszerű volt, semhogy föl ne keltette volna lázadását. Még meg sem tette előkészületeit s felébredt benne az ellenkező ösztöne. Egy kis szikra elég volt, hogy lángra lobbantsa Lily képzeletét s a szürke ruha és a kölesönként imakönyv látása messze fényt vetett a jövendő évekre. El kell járnia Gryce Percyvel a templomba minden vasárnap. Bérelt ülésük lesz az első sorban, New-York legdrágább templomában és a neve ragyogni fog a hitközség jótékonyági névsorában. Néhány év múlva, ha Gryce meghizik kissé, megválasztják presbiternek. Minden télen egyszer el fog hozzájuk jönni ebédre a lelkész úr s az ura meg fogja őt kérni, ügyeljen, hogy a többi vendégek közt ne legyen elvált ember vagy asszony, legfeljebb olyan, a ki a bűnbánat jelét adta azzal, hogy új házasságra lépett valami nagyon gazdag hitvestárral. Nem volt semmi különösen visszariasztó ezekben a vallási kötelességekben, de egy töredéke volt az unalom ama tömegének, a mely útjában reá leselkedett. És ki szeretne unakozni ily szép reggelen? Lily jól aludt az éjjel, a fürdő eltöltötte kellemes felhevüléssel, a mi meglátszott arca teletsgén. Ma reggel nem látszott rajta redő, vagy talán jobb helyen volt a tükrök.

Az idő pedig megfelelt kedélyhangulatának: a könnyű levegő mintha arannyal lett volna tele, a gyp nedves himessége fölött a fák szinte gözölgöttek s a hegyek a patakon túl olvadozó kék színben úsztak. Lilyt boldogságra hívta minden csepp vére.

Kerékszögös riasztotta fel tünődéséből és függönye mögül látta, hogy az omnibusz elindult. Tehát elkészt, — de ez nem nagyon bántotta. Egy pillantás Gryce elsavanyodott arcára, még azzal is biztatta, hogy jobb volt elmaradnia, — a csalódás csak növelni fogja étvágját a delutáni sétára. Ezt a sétát nem akarta elmulasztani, egy tekintet az iróasztalán heverő számlákra elég volt, hogy ennek szükségességére figyelmeztesse. De addig is a reggel az övé s kedvére tünődhetik, mivel töltse el. Eléggi ismerte a bellomonti szokásokat s tudta, hogy a lunchig szabadon töltheti idejét. Látta Wethe-

AZ ARADI KOSSUTH-SZOBOR PÁLYANYERTES MINTÁJA HORVAI JANOSTÓL ÉS POGÁNY MÓRICZTÓL.

rallékát, a Trenor-lányokat és Lady Cressidát az omnibuszban, Trenorné a haját mossa, Fisher Carry bizonyára elment kocskázni a házigazdával, Silverton Ned alighanem a kétségbeesés cigarettáját szívja hálósobájában, Corby Kate kétségkívül tenniszezik Stepney Jackkel és Van Osburgh kisasszonnyal. A hölgyek közül csak Dorsetné maradt elszorulatlanul, de Dorsetné sohasem jött ki a szobájából lunch előtt, azt mondta, az orvosok elfiltották az éles levegőtől.

A társaság többi tagjaival Lily nem törődött különösebben; akárhol vannak is, aligha fogják megzavarni terveiben. Ezek a tervek egyelőre abban fejeződtek ki, hogy nyáriassabb szabású ruhát vett fel, mint a melyet eleinte választott s lesuhogott a lépcsőn, napernyővel a kezében, a sétára induló hölgyek gondatlanságával. A nagy előcsarnok üres volt, csak a kutyák heverték a kandallónál s észrevéve sétáló szándékát, egyszerre felugrálva ajánlkoztak kísérőkül. Féltreolta a felé kapaszkodó lábait, a melyekkel ajánlkozásukat értésükre adták s biztosítva az őrvendőző csapatot, hogy igenis hasznát fogja venni társaságuknak, a szalon nyitott ajtaján át a könyvtárszoba felé ment, a mely a ház végében volt. A könyvtárszoba majdnem egyetlen megmaradt része volt a bellomonti régi udvarháznak: egy hosszú, terjedelmes terem, az angol anyaország tradícióit árulva el klasszikus stílusban faragott ajtóival, a hollandi kandallóval, a melynek finom művi felső keretén csillogó rézurnák állottak. Néhány családi arckép: czopfos, szögletes állu urak, kicsiny testű és nagy tornyos hajdísú hölgyek fügtek a kellemesen kopott külsejű könyvekkel telt állványok közt. Többnyire az említett ösökkkel egykorú könyvek voltak s az újabb Trenor nemzedék nem sokkal gyarapította számukat. A bellomonti könyvtárt tulajdonképpen sohasem használták olvasásra, ellenben bizonyos népszerűsége volt mint dohányszónak s menedékhelynek a fiirtölés elől. Lilynek azonban észbe jutott, hogy ezáltal talán bevette magát a vendégseregnek az a tagja, a kiről leginkább lehetett felténni, hogy eredeti céljaira akarja felhasználni. Zajtalanul lépegetett a karosszékkel telerakott régi sűrű szőnyegen s mielőtt a szoba közepébe ért volna, észrevette, hogy nem tévedett. Selden csakugyan a szoba tulsó végében volt, de — bár a térdén nyitott könyv hevert — figyelmét nem az foglalkoztatta, hanem egy hölgy, a kinek csipkékkel fődött alakja, a mint hátrahajlott a mellette levő székből, rendkívül nyulánknak tűnt fel a sötétszínű bőrszékben.

Lily megállott, a mint megpillantotta őket, egy pillanatig vissza akart vonulni, de aztán mást gondolva, ruhája suhogtatásával jelezte otlétét. A pár felé tekintett, Dorsetné nyílt bozankodással, Selden szokott nyugodt mosolyával. Az ő nyugalmának látása megzavarta Lilyt, de neki olyan volt a természete, hogy ha

zavarba jött, annál pompásabb önuralmat mutatott.

— Jesszusom, elkéstem? — kérdezte, kezét nyugtva Seldennek, a ki feléje közeledett.

— Honnan késett el? — kérdezte Dorsetné kesernyén. — A lunchról bizonyára nem, — de talán valami korábbra való terve volt?

— Igen, volt, — mondta Lily bizalmasan.

— Igazán? Talán én vagyok az utjában? De hiszen Selden úr teljesen rendelkezésére áll.

Dorsetné sápadt volt a haragtól s Lilynek bizonyos öröme telt benne, hogy elkeseredését meghosszabítsa.

— Oh, dehog, csak maradjon, — mondta jóindulatúan. — Egyáltalán nem akarom megfosztani...

— Nagyon kedves, édesem, én soha sem szoktam megzavarni Selden úr megbeszélte találkozásait.

Dorsetné ezt olyasformán mondta, mintha rendelkezne Seldennel, a ki erre kissé boszús arczot csinált, mialatt fölemelte a könyvet, melyet Lily közeledtére elejtett. Lily bájosan tágra nyitotta szemét s könnyed nevetésbe tört ki.

— De hiszen én nem terveztem Selden úrral semmit! A templomba akartam menni s attól tartok, az omnibusz nélkülüm indult el. Elindult már, nem tudja?

Seldenhez fordult, a ki azt felelte, hogy az imént hallotta az omnibuszt elindulni.

— Hát akkor gyalog kell mennem, megígérem a Trenor-lányoknak, hogy velük megyek a templomba. Hogy gyalog elkésem? Hát legalább megpróbálom s meglesz az a hasznom, hogy nem kell az egész prédikációt végig hallgatnom. Nem nagyon sajnálom biz én.

Vidáman intett a párnák, melyet megzavart, aztán átsétált az üveges ajtókon, véglegbegettve bájos alakját a kerti hosszú sétaút mentén.

A templom irányába indult, de nem nagyon sietett, a mi nem kerülte el valakinek a figyelmét, a ki meglepett gyönyörrel nézett utána az ajtóból. Igazság szerint Lily valami erős elkedvetlenedést érzett. Tervei má napra mind azon alapultak, hogy Selden az ő kedvéért jött Bellomontha. Arra számított, mikor lejött szobájából hogy Selden őt fogja lesni s e helyett olyan helyzetben találta, a mely arra vallott, mintha egy másik hölgyre lesett volna. Vajon lehetséges-e, hogy Dorsetné kedvéért jött el? Az utóbbinak magaviselete e mellett szólt azzal, hogy ott volt a könyvtárban olyan időben, a mikor közönséges halandók előtt sohasem szokott mutatkozni. Lily egy pillanatig nem látott módot e föltevés megzafálására. Nem jutott észbe, hogy esetleg jöhetett Selden csak azért is, mert kedve jött egy vasárnapot a városon kívül tölteni: az asszonyok sohasem képesek az érzelmi szempontokat mellőzni egy férfi megítélésénél, Lilyt azonban nem lehetett egykönny-

nyen elkedvetleníteni, a versengés csak fokozta bátorságát; most arra az eredményre jutott, hogy Selden itléte, ha nem azt jelenti, hogy még mindig Dorsetné hatalmában van, akkor arra vall, hogy oly teljesen megszabadult tőle, hogy most már nem is fél a közelétől.

Ezek a gondolatok annyira elfoglalták, hogy oly lassan ment, hogy semmi esetre sem érhetett volna a templomhoz az istentisztelet vége előtt. Mire pedig a kertből betért az erdei útra, annyira megfeleledkezett szándékáról, hogy leült egy padra az út egy fordulójánál. A hely nagyon kellemes volt, Lily nem is volt érzéketlen a szépsége iránt, de nem volt hozzászokva, hogy a magány örömeit élvezze, csak társaságban, s egy szép leány s egy romantikus táj kombinációja nagyon is szépek tűnt fel előtte, sem hogy kárba vesszen. De senki se mutatkozott, a ki hasznát vehette volna a jó alkalomnak. Félóra eredménytelen várakozás után fölkelt és tovább ment. Valami fáradság érzése lopózott rá, a szikra kialudt belőle, az élet ize fanyar volt ajkán. Maga se tudta, mit keres vagy hogy miért olt ki egén minden világot az, hogy nem találja meg; a vereségnek valami homályos érzését érezte, a belső elszigeteltséget, a mely teljesen volt, mint a körülötte levő magány.

A lépése elernyedt s nyugtalanul nézegetett maga elé, az út füves szélét szurkálva napernyőjével. Egyszerre lépések hallatszottak mögötte s Selden állott az oldalán.

— Milyen gyorsan megy! — jegyezte meg. — Azt hittem, sohasem fogom utolérni.

Lily felvidulva felelt: — Egészen el lehet fulladva! Egy óra hosszat ültem azalatt a fa alatt.

— Remélem, én rámt várt? — mondta Selden, mire Lily bizonytalanul nevetve felele: — Hát, — arra vártam, hogy majd meglátom, utánam jön-e?

— Értem a különbséget, de nem törődöm vele, miután ha megtette az egyiket, ebbe bele van foglalva a másik is. De nem volt benne biztos, hogy követni fogom? — Ha elég soká vártam volna, igen, — de tudja, hogy ki volt mérve az időm a kísérletre.

— Miért volt kimerve? A lunch-idő szabta meg?

— Nem, hanem a másik találkozással. — Hogy templomba akart menni a Trenor-lányokkal?

— Nem, hanem hogy más valakivel fogok a templomból hazajönni.

— Igen, értem. Tudhattam volna, hogy ön eléggé el van látva alternatívákkal. És az a más valaki ezen az úton fog hazajönni?

Lily megint elnevette magát. — Épen ezt nem tudom s hogy megtudhasam, el kell jutnom a templomig, mielőtt az istentisztelet véget ér.

— Nagyon helyes; az én feladatom pedig az, hogy abban a szándékában megakadályozzam, a mely esetben az a más valaki, elkeseredve az ön távollétében, arra a kétségbeesett elhatározásra jut, hogy az omnibuszon megy haza.

Lily vidáman méltányolta ezt a beszédet, Selden tréfálkozása olyan volt, mintha a saját kedve beszélt volna.

— Hasonló esetekben ön így tenne? — kérdezte?

Selden ünnepélyes tekintetet vetett rá. — Azért vagyok itt, hogy bebizonyítsam, mire vagyok képes megfelelő alkalommal.

— Egy mérföldet gyalogolni egy óra alatt, — meg kell vallania, hogy az omnibusz gyorsabb volna.

— Oh — de vajon végül megtalálná-e önt? Ez a sikernek egyedüli bizonyítéka.

Egyforma élvezettel néztek egymásra, ép úgy, mint mikor haszontalan semmiségekről beszélgettek a Selden lakásán. De hirtelen Lilynek megváltozott az arckifejezése és így szólt: — Hát, ha ez így van, akkor másvalaki aratta a sikert.

(Folytatása következik.)

A HÁREM.

A híres *Avret* bazáron minden csendes. A fiatal női lelkek utvesztőjében ma a kelet színes rongyait árulják. A csengő aranyak ingerlő zenéjét álmosképző, ópiumos kereskedők hallgatják. Az emberi méltóság meggyalázóit elsőpörte a civilizáció. Olyan ez a hely, mint a gazdát-

REIBELL FRANCZIA EZREDES BIRTOKBA VESZI UJDA MAROKKÓI FALUT.

lan, begyepesedett udvar. Valaha ez volt a legélénkebb és legérdekesebb pontja az egész keletnek. Itt ültek sorjában, puha szmírna szőnyegeken a kelet legszebb virágai — a fantasztikus kényelemmel berendezett háremek jelöltjei. Eladnak és vesznek itt most is, de nem azt, a mi az elsenyvedt muzulmán vért forrásba hozná. Életelen, ostoba tárgyak, tarka esesebecsék felett folyik az alku. Rideg, számító kereskedők a sok lim-lom között nem hajják többé a vért, nem izgatják a kedélyeket és nem markolnak a szerelmes mohamedán szívekbe. Ezerszer megátkozott csapás érte a keleti városok piaczeit, bazárjait. A nevezetes *Avret* bazáron sem árulják többé a teremtés legszebb virágait: a nőt. A czudar kufárokat eltüntette a humanizmus tisztességes szellem. Az exaltált keleti jellemet megkorrigálta a művelt nyugat. Nincs többé nővásár! A rabszolgakereskedők a vesztett játékos sorsára jutottak. Az erkölcsi érzés nemes lelki profétái diadalt arattak. Szétmennykővezték azokat a zajos piacokat, hol megdöbbentő szemérmelenséggel nyilvános áruba bocsátották a teremtés koronáját, az embert. E nagy és eredményesnek látszó munkából egyformán vette ki a részét a föld minden civilizált nemzet. A tragédiák véres nyomai azonban legtöbbször eltörülhetetlenek. Az erős gyökeret vert hagyományok továbbra is élnek s az erkölcsi örök munkája csak ragyogó máz a mohamedánizmus beteges kultúráján. Az áruló kezek továbbra is épen úgy árulják az ártatlan rózsaszínű lelkeket, mint valaha! A nagy haladás mindössze az, hogy nem nyilvános bazárokon történik az üzlet. Nos hát — háremek vannak, virágoznak a míg a Korán szurái sértetlenek — továbbra is lesznek.

Hisz még ma is boldognak érzi magát az az anya, kinek leányát a *«Kadir-gedszi»* nagy mohamedán ünnepen egy előkelő hárem részére szemléli ki (habár titokban is). Töprengő lelkű emberek ne sajnálják ezteket a teremtéseket!... Ez a keleti nőnek — keleti értelemben vett uralomra jutásának a legigazabb hőmérője.

Ragyogó, jótékony fény az, a mely Mekka felől jön. Belopózik a színes üvegtáblákon, megtörik, beszűrődik a tarka mozaik prizmákon, árást a díszes arabeszkekre, a foglyok bárosnyos arczára s a muzulmán eseladi szentélyek lakója pazarszínű keretből, megelégedett mosolylyal álja azt, ki létrehozta a kelet legragyogóbb női börtönét: a háremet. A tüzes szemű foglyok vására egykor nyilvános volt, de maga a háremi élet meylon titokzatos.

Mi boldogtalan gyaurok, a hogyan a böles korán követői neveznek bennünket, a bűbajos kelet izlámizmusával szemben minden erkölcsös civilizációnk ellenére, le nem tagadhatjuk soha, hogy évszázadokon keresztül valahányszor csak együvé kerülünk a nagy proféta híveivel,

mindenkor a titokzatos keleti életet rejtegető háremre voltunk a legszomszabbak és legkiváncsiabbak. Szenvedélyes, tüzes lelkű poéták, a színek ezermesterei, művészek és ügyes tollforgatók, misztikus köbben kövályogva, sokszor az erkölcsi törvényeket vesélyeztető romantizmusallal festették a gyaurok szeme elől gondosan elrejtett háremek ingerlően varázsos életét.

A mohamedán családi élet szentélyéről nagyon elágazók a vélemények. Vannak, a kik jelentős művekben kelnek védelmére. Lewis Farley elragadtatással beszél Mohamed híveiről. És vannak, a kik a kultúra szégyenfoltjának tartják a háremi életet.

Milyen hát voltaképpen az igazi hárem? Titokzatos, misztikus, épen úgy, mint az *Avret* bazár virágzása korában. De nevétséges vélemény az, mely a mohamedán ember eseladi szentélyét a világtól elrejtett büntetésnek tartja. A hárem tulajdonképpen a nők lakosztályát jelenti — azonos a nyugati nő boudoirjával. Keleten még a legszegényebb polgárember házában is megtaláljuk a gondosan elkülönített férfi és női lakosztályt, *hárem*-ben a nők, *szelamlík*-ban a férfiak tartózkodnak. A kettőt egymástól a gyöngén világitott *mabein* (folyosó) választja el. A háremből egy kisebb folyosón át a *humam*-ba (fürdő) juthatni. Úgy a hárembe, mint a szelamlíkba külön bejárás vezet. A hárem berendezésében mindig a rang és az anyagi viszony az irányadó. Mohamed különben szigorúan gondoskodott arról, hogy a *hinn*-val és *masztiks*-szal

kicsinosított mohamedán nő ne lászon hiányt semmiben. A közsímet pompát, kényelmet, fényűzést az izlam hívei nem az utcán, hanem a hárem falai között szokták kifejtetni, melyről gondoskodni a férj kötelessége.

Mohamed fellépésig a gazdag arabok kétszáz feleséget is tarthattak. A nagy proféta ezt azonban kissé sokallta s számukat mindössze négyben állapította meg. «A nagy törvényes feleséget egyformán kell szeretni. Azokat, kik feleségeik egyikét a többi felett valamivel kintüntetik, azzal fenyegeti Mohamed, hogy a feltámadás napján felemás lábakkal fognak megjelenni az itélő bíró előtt.» Beeslőni kell a háremben különösen azt a nőt, a kinek gyermeke van, mert a Korán szurái szerint: «A paradicsom az anyák lábánál van.» A házasság törvényei elég szigorúak. A Korán (II. fej. 5.) paragrafusában nincs szó a nő rabszolgásgáról. Csak arról, hogy engedelmessédjék a férjének, de a férj bánjék vele igazságosan. De jaj a házasságtörőnek, a mely bűn a Korán hívei között különben elég ritkán fordul elő. A botlás ára valaha halálbüntetés volt. A három megtévedt lakóját, különösen Kaukázus déli vidékein élő mohamedán törzsek-nél először is rendkívül megkínózták s aztán kivégezték. Némely hagyományok szerint a sok faji keveredés folytán az egész keleten a *druzok* háremeiben fordult elő a legtöbb házasságtörés. Ezeknél a lefejezést mint szerint a halálra ítélt nő legidősebb férjrokonja volt köteles végrehajtani. A hárem megtévedt csillagát drága ruhába öltöztették, fejére tették utoljára a női becsület szimbólumát: a ragyogó *tamtoort*-t (ezüst fejdísz) s miután a kivégzés megtörtént, a *tamtoort* a vonagló fej vérebe mártva — elküldték a férjnek, bizonyosságul annak, hogy neki és egész háremének a legelső légtétel megadatott. A megtévelyedést az izlam azoknak a nomád mohamedán törzseknek tulajdonítja, a hol a nők nem viselnek sem *jashmakot*, sem *feridjít*.

A háremek fénye, pompája, ragyogása már erősen kezd fakulni — s a keleti erkölcsök imboldog lángra ma már épen olyan halovány egy nemes effendi házában, mint akár a kóbor kurdoknál vagy druzoknál. Mohamed profétái gúniszát megcsufolta a felvilágosodottság. Zene, dal és tánc a korán szigorú törvényei ellenére a bazárokról szépen bevonult a háremekbe is. A *tamburi*, a *kemani*, a *rubab* és a *deire*, hívogatólag zendülnek, pengnek és csörögnek a háremek ragyogó termeiben épen úgy, mint odakünn a szennyes bazárokon. A zenét a *csaligülszik*, a táncot a formás és fűrgő *bajaderek* szolgáltatják.

A híres *Avret* bazáron minden csendes. Az ártatlan lelkek utvesztőjében a kelet színes rongyait árulják. És mégis bazári árakon folyik a lelkek vására továbbra is. Nem álomkép, nem illúzió, — háremek vannak, háremek virágoznak s a gyaur még igen sokáig csak a fantázia színes sugarain keresztül fogja látni és megfigyelni a mohamedán szentélyek ragyogó csillagait.

Csuldky Bertalan.

A GYERMEKNAPRÓL: GYÚJTÓ PERSELY A KOSSUTH LAJOS-UTCA SARKÁN.

TÁNCOSNŐK A HÁREMBEN.

NAGYSZOMBAT AZ ÖRÖKVÁROSBAN.

— Római emlék. —

Nagyszombat délutánján, ragyogó tavaszi verőfényben, itt állok az örök város egyik leghatalmasabb emléke, a Colosseum előtt s mély meghatottsággal tekintek föl az ó-kor építészetének e romjaiban is grandiózus gígaszi alkotására. Szinte agyonnyomja ez az épületkolosszus szédítő méreteivel az embert, a mint annak roppant magasságú, ezredes falaira föltekint. Bár köveinek egy részét szanaszét hordották, utcákat köveztek ki Rómában, palotákat emeltek azokból, mégis a meghagyott s részben resta-

rált Amfiteátrum — itt a Forum Romanum romjai, főséges kövei mögött — leirhatatlan hatással van a szemlélőre.

Ez óriási arányok, e roppant tömegek — írja az örök idő viharaival daczoló Colosseumról Emilio Castelar — nem származhatnak a mi erőinkből, hanem azon nagy építésztől és nagy művésztől, ki az Alpok gúlait emelte, ki a Vezuv bámulatos kupját keresztül fúrta, a teremtő tüz-től, melynek nyomait mutatják még a gránit-retegek. Csak mikor látjuk ivallásainak összhangzatát, oszlopainak arányosságát, az építészet rythmusát, mely mint a dal az ég felé tör, hiszszük el, hogy az amfiteátrum rendkívüli kö-

tömegeit az emberi ész osztotta szét, helyezte el és ütötte rájuk törvényeinek isteni pecsétjét. Ez emlékekben ragyognak a római építészet jellemé és eszméi. A görög kellem és szépség helyére a kolosszális nagyszerűség lépett. A Colosseum méltó emléke a fejedelmi, a hódító, a titáni népek, mely rabszolgá- és munkás-seregekkel rendelkezett s csakis ezeknek vállain lehetett e tömegeket ily szédítő magasságra felhalmozni. A nép, mely a Colosseumot építette, látta keletet, látta annak rengeteg épületeit s az épületekre kiterjeszté — mint virágfüzért — a görög ízlést. A római építészet nem többé Athén és Korinth szép építésze, mely a görög fiatal-ságnak, ez istennőnek, a művészetekeszülőanyjának fenséges organizmusát vette mintaképül. Van valami kevésbé szép a római emlékekben, de annál több van bennük a *nagyszerűből*: a világszellem asszimiláló láthatatlan óceánja ez, mely megtartotta Görögországból az összhangzatot, Ázsiából az óriásit, mely a szó teljes értelmében előzönlötte a földet és a történelmet, a nélkül, hogy valamely eszményi magasságot ért volna el, később pedig eltűnt az ég mistériumában, félig világos, félig sötét szürkületben.

Ezek a gyönyörűen jellemző szavak ötlenek eszembe, mialatt bejárom a földalatti üregeket, melyekben a kiéhezett fenevadakat őrizték, a sötét borzalmas pinczékben, melyekben a keresztény martírok ezrei várták fősénes nyugalommal a küzdőterre való bocsáttatásukat s a rettentő fenevadnak halált hozó kirohanását.

Itt fenn, a szédítő magasságú falak tetején gyülekezett egykoron a felséges nép, innen szemlélte izgalomtól, lázas, vad gyönyörtől ittasan az alant folyó véres viadalokat az éhség miatt ordító fenevadak, az izmos gladiátorok «játékát», innen gyönyörködött a rettenetes tömeg Jézus híveinek borzalmas halálában... Esteledik. A lenyugvó nap utolsó sugarai szelid fényvel ragyogják be a Colosseum repkénykorszorúztá, sötét falait s mire letűnnek a nyugati ég bíborban lángoló peremén, megtelik a Colosseum tágas nézőtere az örök város mutatni vágyó, vidám népével. Minden nagyszombatot estéjén népmulatságot rendez a jólélt magisztrátus a «miseria plebs contribuens» számára ezen a klasszikus helyen.

A fűvel benőtt udvaron, hol egykoron a gladiátorok idegrázó viadalainak tapsolt a rivalgó tömeg, ott, hol az első keresztények hallelujáját, halálhőrgését elfojtotta az alant levő barlangokból szabadjára eresztett fenevadak rettentő üvöltése — most jámbor olasz népének, énekesnők helyezkednek el, három katonazenekar készíti elő, próbálgatja a hangszerait s békés idegenek, érdekes római előkelőségek, csillogó ékszerekkel megrakott tüzes szemű dámák, heves gesztusok között vitaközö politikások, temérdek pap, roppant elegáns és tipikus arcú katonatisztek, egész serege a föl-

alá futkosó, hancuzozó gyermekeknek; itt-ott zubbonyos munkások csoportjai, közel félszázézer ember várja az ünnepség kezdetét, egy csöpp izgalmat sem árul el a hatalmas tömeg, sőt talán nem bálná, hogyha hatalmas muzsikaszó, jámbor kántálás helyett megismétlőd-nék egy-egy érdekes jelenete rég letűnt századok véres komédiáinak!

Az lenne ám az érdekes, idegesiklandozó látvány! Ha a győzelmes gladiátorok a mindenáron vért kívánó, ordító tömeg a halálos döféshez adná meg a jelet, ha Nubia féelmes párduczai, Afrika kiéhezettett oroszánjai csattogtatnák fogaikat az áldozatok reszkető csoportja felé s a tömeg ott fenn köröskörül a falakon kitombolhatná magát a rá váró véres látványokban.

De olesó is volt valaha az emberélet, de olesó... A közelben emelkedő Palatinus hegy tetejéről a Csásarak palotáinak hallgató romjai felől hűvös szellő kél szárnyára s különös hangokat hoz felém, ki ötszáz énekes csengő hangjának pompás harmoniájában s az egyesített katonazenekarok muzsikájának édes melodíáiban gyönyörködöm.

Azt olvastam le a kezemben levő papirlapról, hogy Verdi, Rossini, Puccini, Mascagni zenekölteményeit zengi a félezer tagból álló hatalmas kórus, ám én nem hallom azt, — a multba bolyongó lelkem elé — itt a Flaviusok Colosseumának udvarán — borzalmas képeket, véres árnyakat idéz föl a messze csapongó képzelet... Látom a szerte lobogó lángok fényében, látom a rengeteg épület zegé-zugát megtöltö embereknél izgó-mozgó sokadalmat, hallom a türelmetlenkedők ideges lármáját, hogy még ott egyre késik, még most se jelent meg az istenek kegyeltje, helytartója s még most se kezdik a véres, az érdekes, az izgató komédiát! Egyszerre földetrazó örömrivalgás reszketeti meg a levegőt — im' föltűnik a körbe húzó fal középső részén, a főbejárattal szemben emelkedő fejedelmi páholy mélyében, föltűnik ragyogó bíborában az isteni Császár... hirtelen elül a zaj, méltóságos nyugalommal emelkedik föl a mindenható imperátornak jobb keze — mely a porba sujt és az égbe emel — megadott a jel a színjáték megkezdésére, elővezetik barlangjaikból a véres komédia áldozatait.

Keresztények állanak az udvar bekerített közepén, a fönt zúgó, tapsoló néptenger előtt.

Reszketeg aggastyánok lobogó hajfirtókkal, tisztelgeté parancsoló, hóféhér szakállal, alig

TÁNCOSNŐ A HÁREMBEN.

tudnak egyet-kettőt lépni már, társaik vonszolják őket előre; deli ifjak, kiknek még hivatógatólag integet édes gyönyöreivel, esábjával az élet — csak egy szó kell hozzá, hogy megnyíljék előttük rettentő börtönük ajtaja, a szabadság... csak annyit kellene kinyilatkoztatniok, hogy megtagadják az egy igaz Istent... gyöngé, tehetetlen nők, az élet tavaszán levő szüzek, gyöngé gyermekek, kiket a válogott kinzások már félholtakká gyötörték... de csitt, hallga... megzendül az áldozatok ajkain az ének, a szent zsolozsmák, az élő Isten dicsőségét zengő himnuszok új életet öntenek a megtört aggok és ájuldzó nők lelkébe... és száll az ének az élő Istent valló hínék, az Üdvözítő szent szerelmének, a föltámadásnak, az égi, örök üdvösségnek diadalmas himnusza, égi szárnyakon száll a magasságba... a martírok feje körül — odanéze-

tek! — csudás ragyogás, az égi koronának fénye von glóriát... most a vad tömeg hangosan felriad, üvölt, tombol szilaj dühében, ordítva követeli, sürgeti a véres halált, mikor hirtelen rettentő riadalom, bős fenevadaknak borzalmas ordítása reszketeti meg a nézők idegeit — az imperátorra néz százézer ember és Császár, a nagy, az isteni, Imperator Divus — mosolyogva int és — a képzelet is megborrad attól, a mi ezután következett... El, el, tölem rémes árnyai, rettentő emlékei rég mult idők véres emlékeinek — ah, oly jól esik látnom, éreznem azt, hogy álom volt csupán, a mit látni véltem, hiszen békés emberek között vagyok s a tavaszéj illatos levegőjét édes olasz melodíáknak zengése tölti be.

Egyszerre lobogva kigyulnak az épületkolosszus emeletein a színes lángok, a legváltozatosabb színek kápráztató fényárjában uszik a Co-

TATÁR BAZÁR ELŐTT DÉL-KAUKÁZUSBAN.

«A HÁREM» CZÍMŰ KÖZLEMÉNYHEZ.

DÉL-KAUKÁZUSI PARASZT KÉT FELESÉGÉVEL.

TÁNCZ A HÁREM ELSŐ HÖLGYE ELŐTT.

«A HÁREM» CZÍMŰ KÖZLEMÉNYHEZ.

losseum, a „Tosca” gyönyörű áriát interpretálja a kórus és a zenekar, tapsvihara tör ki a fel-alá hullámzó közönség, majd az olasz nemzet himnuszát hallgatják, éneklik levett kalappal az emberek. Így tölti el az örök város közönsége évtizedek óta a föltámadás gyönyörű ünnepének előestéjét a Colosseum falai között. Vége a népünnepnek. Hazafelé tudul a tömeg. A csillagos ég derűtlen ragyog le a földre, a hold sugara a Forum hallgató köveit árasztják el méla fényvel; komoran tekint alá a Monte Palatino büszke homlokáról a Caesarok palotájának romjaiban is csudálót keltő tömeg; fönt a kapitóliumi toronyban éjelet jelez az órák kongása, elül a zaj, a zsbongás, kialszik az utolsó fátyalfény is a sötétségbe merült Colosseum falán, csillagsugáros, langyos tavaszi éjszakának esődjé borul az örökváros, Roma aeterna utcáira.

Egy-két óra még s a föltámadás gyönyörű ünnepére virrad a keresztény világ.

Jánossy Gábor.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A Pál-utcai fiúk. Fialat íróink között a fővárosi életnek legalaposabb ismerője, Molnár Ferenczföld regényíró a pesti diákról, vagyis jobban mondva a pesti fiúkról. Mert a fővárosi gyerek nem él tulajdonképpen diák-életet, az iskolával és tanulóiarsai egyetemével nem lép oly szoros, élete legfőbb vonatkozását szabályozó viszonyba, mint pl. a debreczeni vagy pápai kollégiumi diák. Neki az iskola csak a többé-kevésbé terhes kötelességek színtere, nem forr össze vele a lelke, — hiszen csak az kell, hogy a szülei más városrészekbe költözzenek, hogy ő is iskolát változtasson. De még jobban megkülönbözteti a pesti diákokat a vidékiektől a szabad természethez való viszonya. A gyermek teste, lelke megkívánja a szabadban való játkot, erős mozgást; a falusi, kisvárosi gyerekeknek a cézirra rendelkezésre áll erdő, mező, a pesti gyerekek azonban nem marad egyéb, mint a gránit-koczkás utca, a muzeum-kert, legjobb esetben egy nagyobb üres telek: a *grund*. S a kik a vidék szabad, erős levegőjében nőttek fel, szinte fűző szívvé nézünk mekkora kincs a pesti gyermeknek egy ilyen komor tűzfalak közé ékelt telek, a hol legalább labdázhatnak egyet. Egy ilyen telek körüli harca a Molnár regényének tárgya. A telek a Józsefvárosban, a Pál-utca, József-körút és Mária-utca találkozásánál áll, — azaz csak állott, mert ma már hatalmas bérházak vannak a helyén. Odajárunk játszani a Pál-utcai diákok, a mindenütt egyforma gyerek-romantikának megfelelően valóságos katonai szervezetben, a mely — ifjúsági iratok nyomán — hol a valódi katonai fegyelmre, hol meg Cooper indiánusainak harcai kiegészítőre emlékeztet. Itt támadnak rájuk a fizikumban erősebb, de erkölcsben gyöngébb fűvészkerti fiúk, a kik a botanikus kert kis mesterséges szigetén valóságos indiánus-életet élnek naponként ebéd- és alkonyat között, de nincs labdázó terük, tehát el akarják foglalni a Pál-utcait. A hadi készülődést pompásan festi az író; meg tudja oldani a legnagyobb írói feladatokat egyikéket: a jövőbeli férfi jellemvonásainak kiutkésését a gyermek-lelkekben. Mindegyik tagjában a Pál-utcai seregnek ráismerünk, hogy milyen férfi lesz belőle: a komoly, férfiasan higgadt Bokából, a pipéskedő Cseléből, a rajongó Nemsekből. Ez az utóbbi a tulajdonképeni főhős: kis vézna, gyáva gyerek, a kit hőssé tesz a lelkesedés, az ambíció és a becsületérzés, — még pedig tragikus hőssé, mert a nagy hadi készülődésbe belebetegszik s bele is hal, de halálát a Pál-utcaiak d'adala aranyozza be dicsőséggel. Mélyen megható ez a gyerek-rajongás, mely a lelkesedés lelkében lelkedző tökéjét jobb híján a „grund”-ra pazarolja, mint a hogy egykor, ha megéri a férfikort, valami nagy eszméért, a hazáért, az igazságért, és szabadságért, művészi vagy tudományos eszméért áldozná fel magát. Örök emberi vonás van ebben a csenevész rákos-utcai gyerekekben: némely embernek nem a lelkesedés tárgya a fő, hanem a lelkesedés ténye, nem az a lényeges, hogy miért áldozzák fel magukat, hanem az hogy egyáltalán fel magukat valamért áldozni. Hogy ez a valami egy nagszerű ideál-e, vagy egy sivár, gyommal benőtt játszóhely, az mellékes. Az igazi idealista a benne összegyűlt lévél fénykörbe vonja a legitíványabb dolgot is. Molnár regényének az ilyen mélyen emberi vonások adják meg a súlyát, ezek miatt kell kiemelniük az ifjúsági irodalom meglehetősen egyszerű, sekély vizű árából. Másik nagy érdekessége a milieu: a nagyvárosi élet, a melyben minden szabad mozgást korlátoznak a házak falai, az utca kövezete, a társadalom és állam berendezkedése, melyben minden darabka gyp mellett ott áll a mogorva ör, — de a gyerek akárhogy is, mégis megtalálja a maga érvényesülését. Az az élet, a melyet él, szármalans, minduntalan szögletekbe ütköző, csenevész élet a

vidéki gyerekekhez képest, de mégis csak élet. Körülötte minden arra törekszik, hogy elkülönözze a természettől, a mely étető eleme, ő pedig úgy segít magán, hogy végtelen rónáira avatja az üres teleket, bevehetetlen várát a fá-akaszt, szabad természetű a városi utcazó.

Budapest régiségei. Most már a IX. kötet jelent meg ebből a nagy tudományos értékű évkönyvből, melyet dr. Kuzsinszky Bálint egyetemi tanár szerkeszt s a főváros hatósága ad ki. Budapest archaéologiajának és régibb történetének egyik legfontosabb forrásmunkája az évkönyv eddig megjelent kilencz kötete. A legújabb kötet több kisebb közleményen kívül öt nagyobb tanulmányt ad. Láng Nándor az aquineumi muzeum figurális terrakottáiról ír, tanulságosan jellemezve az ókori iparművészet ez érdekes termékeit. Ilyen figurális terrakotta négy van az aquineumi muzeumban: egy álló nőt ábrázoló szobrocska, két női és egy férfi fej. Ezek jellemző alkalmat ad az értekezés írójának, hogy az antik műipar egyik, nálunk eddig nem méltóztatására világosságot vessen. A második közleményt az évkönyv szerkesztője, dr. Kuzsinszky Bálint írta s ugyancsak Aquineumból vette tárgyát; az ottani muzeum kömleléinek ismertetéséből adja immár a negyedik sorozatot. Az ismertetett kömlelék legnagyobb része az utolsó években került a muzeumba, a szerző által nagy körültekintéssel és sikerrel vezetett ásatások során. Összesen 42 kömleléket mutat be itt, pontos, precíz leírásban és nagy részt képpben is, — van közöttük néhány történelmi, de is fontos darab. Feldolgozásuk pedig mintája lehet a világos, biztos és módszeres archaéologiai meghatározásnak. A harmadik közlemény is aquineumi tárgyú: *Finály Gábor* ismertetéje benne az ott őrzött terra-sigillata darabokat, finom vörös edényrészeket, melyekből az Aquineumban igen becses és gazdag gyűjtemény van. Ujjabkori tárgyat dolgozott fel Veress Endre: gróf Marsigli Alajos Ferdinánd olasz hadi mérnök eddig nálunk teljesen ismeretlen jelentéseit és térképeit közli Budavár 1684—86-iki ostromairól, visszafoglalásáról és helyrajzáról, melyeket a főváros megbízásából a bolognai, római, karlsruhei és bécsi levéltárakban végzett kutatásai során gyűjtött össze. A terjedelmes közlemény számos jelentős adalékkal járul Budavár visszafoglalásának történetéhez és XVII. századi topográfiájához. Az ötödik cikkben végül *Gohl Odón* közöl régibbi nagyobb munkájához, mely Budapest emlékeiről tárgyalja, kiegészítő adatokat. Érdekes és tanulságos „Ertesítő” rovat egészíti ki a nagy tudományos becsű kötetet, mely a székesfőváros kiadásában jelent meg s díszes kiállításban került ki a Franklin-Társulat nyomdájából.

Angol könyv Magyarországról. A londoni Eighty-klub tagjai, kik csak a minap járták be hazánk nevezetesebb helyeit, mintegy az itt élvezett vendégszeretet viszonzásul könyvet írtak élményeikről. A könyv hangja nagyon rokonszenvező mi ránk nézve; nemcsak az utazás részleteit írja le, fogadtatásukat, Kosuth sirjánál tett látogatásukat, a magyar parlament és társadalom előkelőségeivel való érintkezéseket, hanem politikai, gazdasági állapotaink, mezőgazdasági és nevelési viszonyaink, közjogi helyzetünk fejlettségére is maradt tere. A mit az egyes különböző szerzőktől származó fejezetek elmondanak, azon megérzik, hogy az angol társaság magyar kísérői nagy gondot fordítottak helyes és megbízható információikra, a külföldiekkel megszokott tévedések alig fordulnak elő a könyvben. Ha csak egynehány művelt angol ember olvassa is el ezt a *„Hungary, its people, places and politics”* című könyvet, mely a londoni T. Fisher Unwin cégénél jelent meg igen szép kiállításban, hatvan szép képpel, — akkor is teljesen viszonzották azt a vendégszeretetet, melyben a magyar földön részük volt.

Új könyvek:
A Pál-utcai fiúk. Regény, írta Molnár Ferencz. Budapest, Franklin-Társulat; ára 6 korona.

EGYVELEG.

* **A kelet-indiai borbély oly gyöngyben, végszi** dolgát, hogy az alvó embert megberetvéja a nélkül, hogy az illető felébredne.

Ideális szer a fogak és a száj tisztántartására és azok egészségének megóvására a *Brázy-féle Kalogén* sósorszesz fogkrém. Rendes használat mellett még a legelhanyagoltabb, megsárgult vagy barna fogaknak is szép fehér színt és csillogó zománcot kölcsönöz. A Kalogén szerencsés összetételénél, de különösen sósorszesz tartalmánál fogva fertőtleníti a fogakat és a szájüreget.

A „Fonciere Pesti Biztosító-Intézet Budapestén” apr. 10-án tartotta meg rendezési elnöki közgyűlést Kilenyi Hugó miniszteri tanácsos elnökele alatt, melyen 26 részvényes vett részt 418 szavazat képviselésében. Elnök údvözölve a részvényeseket, a jegyzőkönyv vezetésével dr. Menza Arthur bizta meg, annak hitelesítésére pedig dr. Pollák Imrét és dr. Veres Lajost kérte fel. Az igazgatóság jelentése legelsőben is igen melegen parentálja el az intézet elhunyt alnökét, illetőleg vezérigazgatóját, szepessváraljai Sárbb

Vilmóst, a ki csaknem 40 esztendőn át szolgált az intézet érdekeit a legönzetlenebb odaadással. Az intézet üzletforgalma az elmúlt éven ismét örvedetesen fejlődött. A díjtartalékok az életágazatban az emlékezzel 22,192.147 korona 70 fillérről, az elemi ágazatokban pedig 2,489.068 korona 56 fillérről tesznek, úgy, hogy a díjtartalékok összege az üzletév végén 24,681.215 korona 76 fillér. A hivatalnokok és szolgák nyugdíj-egyletének vagyona 1906. év végén 1,008.345 korona 40 fillér. A tiszta nyereség 251.992 korona 47 fillér, a melyből a tartalékalap javadalmazása után 5%-os osztalékkal 150.000 koronát, 2%-os felosztalékkal 60.000 koronát fizetnek (részvényenként 14 korona) a részvényeseknek s az egyéb levonások után fennmaradó 3.747 korona 86 fillért új számlára írják át. Az igazgatóság jelentését, valamint a felügyelő-bizottságét is egyhangulag tudomásul vették és a felmentést megadták.

A közgyűlés az igazgatóság eddigi tagjait, a kiknek megbízatása lejárt, újra megválasztotta. Új tag gyanánt Zichy Ferraris Manó gróft választották be az igazgatóságba. A közgyűlést követő igazgatósági ülésben az igazgatóság elnökül kilényi Kilenyi Hugó, alelnökül pedig váguj helyi Hoffmann Sámuel és farszádi Simó Lajost választották meg. A felügyelő-bizottság elnöki tisztségét Ribári Lajosnak töltötték be.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Id. Kápolnai Takács Károly, Zilah város volt első magyar kereskedője Takács Lajosnak, az ismert budapesti fűszerkereskedőnek apja, 91 éves korában Zilahon. Lelkes magyar ember volt, lapunknak kezdettől, 1854-től fogva buzgó olvasója s az akkori nehéz viszonyok közt fáradozatlanul terjesztője. Zilahon általános tiszteletben állott, április 1-én temették el általános részvét közbén. Halálát nagyszámú rokonság gyászolja. — Idősb Vasskó Endre ügyvéd, a ki a szabadságharcban mint nemzetőr szolgált, hetvenhat éves korában Budapesten. A fővárosi törvényhatóságunk hosszú ideig volt tagja, sok évig volt az evangélikus egyház presbitere. Az elhunyt özvegye, született Zmeskál Irén, fiai Vasskó Elemér és ifj. Vasskó Endre és felesége, szül. Titsch Józsa, leányai Irén, Fittler Kamillnak, az iparművészeti iskola igazgatójának felesége, azonkívül unokái és kiterjedt előkelő rokonság gyászolja. — FREYINGER LAJOS dr. váci kir. közjegyző, pestvármegyei bizottsági tag, ref. egyházmegyei tanácsbíró Váczen. — LEINER ANTAL polg. iskolai tanár 40 éves korában Kapuváron. — Kisegyzényi Szabó László nyug. áll. tisztviselő 67 éves korában Szombathelyen. — SUGÁN JÓZSEF köz- és váltóügyivéd. 63 éves korában. — ALSÓZOPORI NAGY DANIEL dr., volt törvényszéki joggyakornok, 27 esztendő 85 korában Pozsonyban. — GUBÁNYI ELEK plébános, 37 évi buzgó lelkesítő működése után Nyíresaholyban. — Felső-őrri HEGEDŰS IMRE, a pécsi székesegyház uradalmainak számtartója és bérlelje. — SCHREYER JÓZSEF vállalkozó 67 éves korában Budapesten. — BABINETZ JÁNOS nyug. kir. járásbíró, volt 48-as honvéddal, 80 éves korában Munkácsán. — SCHWARTZ LAJOS nyágereskedő és gyáros, a fővárosi kereskedő világ előkelő tagja 54 éves korában Budapesten, önkézeletl vetvén véget életének. — SZANDTNER KÁROLY gyáros 68 éves korában Budapesten. — GRÁSEK FERDINÁND JÁNOS nyug. államasuti főtisztviselő, 82 éves korában Győrött. — JENNY KÁROLY nyugalmazott pénzügyigazgató, 73 éves korában Tordán. — Horgosi és szentpéteri KARÁSZ IMRE császári és királyi kamarás 78 éves korában Szeghalmon. — PERŐCZ ELEMER nyug. magyar királyi honvédfőhadnagy 37 éves korában Budapesten.

Özv. adórjani és nagyrátányi RÁTHONYI AKOSné, szül. kőrösánadányi Nadányi Borbála, 62 éves korában Kőkenyeshen. Az elhunytban Ráthonyi Akos, a Magyar Színház tagja, édes anyját gyászolja. — SZHELZSKY JÓZSEFNÉ, szül. Brueker Anna 44 éves korában Békéscsabán. — SZÉKÁCS JÁNOSNÉ, szül. Bulla Gizella 26 éves korában Orkényben. — ÖZV. FABAGÓ MIHÁLYNÉ, szül. Seres Magdolna 81 éves korában Csongrádon. — Nagysepecsényi és muthnai VLADÁR ENDRÉNÉ, szül. sarkadi Nagy Julia Beregszászon. — ERDELYI JULISKA, Erdélyi Ferenc és felesége, szül. Szabó Julia 22 éves leánya Győrött. — MESSINGER JÓZSEFNÉ, szül. Schön Szerén, 31 éves korában Eszéken. — SZEMERÉ GEZÁNÉ, szül. Vargha Irén tanítónő 25 éves korában Felső-Visón.

Szerkesztői üzenetek.

Szamosmenti alkony stb. Cseng valami bennük, a mi lehet tehetőség, lehet csak fiatalos felbuzdulás, — arra, hogy közöljük, még értelemek.

Tündérvilágom. Messze, messze, Caupa alakatlan általánosság, csupa halvány reminiscencia, egyetlen egyéni hang nélkül.

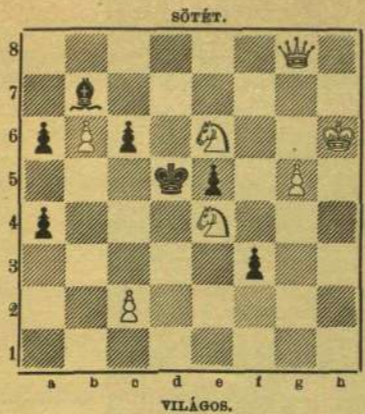
Lila néni sirja. Nem tud a tollára vett alakról semmi olyat mondani, a mi másokat is érdekelné.

Emlékezzünk régiekről. A mi nézetünk szerint ez a vers nem áll irodalmi színvonalon. Van benne néhány érdekes gondolat, de az előadás lankadt, a nyelv helyenként próza. Inkább intelligens fejből, mint költői lélekből származott.

Alkonyat. Tristia. Ezek sem jobbak a multkoraiaknál; nem a maga nyelvön beszél s nem is a maga lelkéből.

SAKKJÁTÉK.

2631. számú feladvány. Havasi Arthurtól, Budapesten.

Világos indúl és a harmadik lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A 11-ik számban megjelent képtalány megfejtése: *Idővel a szépség múlik, de a rúttság megmarad.*

Felelős szerkesztő: Hoitsy Pál. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Eljegyzési Lakodalmi - **Selyem** - Damaszt - Eolienne - mely nyelven intészendők: an Seidenfabrik, Henneberg in Zürich.

A Bór- és Lithion-tartalmú, természetes és vasmentes **Salvator-forrás** kitűnő sikerrel használtatik vesebajknál, a húgyhólyag bántalmánál és köszvényénél, a czukorbetegségnél, az emésztési és lélegzési szervek hurjálód.

A legtekélyesebb **TOALETT-ASZTAL** kétségen kívül az, mely Lux-féle piperecikkekkel van felszerelve, mert ezek tapasztalat szerint a legjobban felelnek meg hivatásuknak.

KOLNI VIZ 1 kis üveg K 1.-, 70, 3 üveg K 1.80 1 köbcsé. K 1.-, 3 * K 2.80 (Eau de Cologne) 1 nagy * K 2.-, 3 * K 5.60

XYRIS - CRÈME Ára 1 korona. **-POUDER** (Hőlgypor) 3 szíben, felül minden eddigi ilyenmi készítményt árá 1.20 K. **-PARFUM** (Sásillom-illat) 11851

(SÁSLILIAM) a toalett-asztal dísz, csinos dobozban 4 korona 50 fillér. — Ugy ezek, mint a legkitűnőbb angol francia illatszerek, piperecikkek kaphatók. **LUX MIHÁLY** drogériájában Budapest, IV., Muzeum-körút 7/A. Részletes árjegyzék ingyen és bérmentve.

KODAK Társaság korlátolt szavatosság mellett. Wien, I., Graben 29. sz. (Közvetlen a Pestis-oszlop mellett.)

REIS KÁROLY
KALAP GYÁRI RAKTÁRA
Budapest, Andrassy-út 16. sz.
Alapítva 1886.

107. ábra
Divatos kemény kalap, fekete 5, 6, 7, 8, 10 és 12 K — szürke vagy barna színekben 6, 8, 10 és 12 K.
Teljes árjegyzékemet a Vasárnapi Ujság márczius 10-iki számában 200. és 201. oldalán szíves figyelembe ajánlom.
Ezen árjegyzékot a özög kívánatra, bánkinék portómentesen megküldi. 12127

RETHY BELA
GÖGYSZERESZ
PEMETEFÜZÜKORKA
BÉKÉSCSABÁN
ÁRA 60 fillér.

Hölgyeink figyelmébe
ajánljuk a széles körökben előnyösen ismert **Gyovay Vilma vállfüző-üzletét** hol a legkényelmesebb francia szabás reform-fűző készülnék és raktáron vannak. — Vidéki rendelésnél szükséges a derek-, mell- és csípőhöz mérete, továbbá az egész hossza felírni, ez az egy jól álló ruha felett kelvoni minden leszámítás nélkül mérték után 8 ft-tól felebb készült igen izékes, kiválóan fizikát. — Has- és csípőfűző, mely a hasat lefűzi, a mellét pedig teljesen szabadon hagyja, két pár harsnyatartóval és 7 ft-tól kezd fűzők 4 ft-tól felebb.

Csípőszorítók, melltartók raktáron.
GYOVAY VILMA fűző - készítő
Budapest, IV., Egyetem-utca 9/b.

Rohitsch-Sauerbrunn
Főnséges fekvés, éleynben gazdag, teljesen portmentes levegő. Modern kényelem. Élénk társaság.

Fénykép sötét kamra nélkül. Legegyszerűbb és legkönnyebb módszer kezdőnek. Legmegbízhatóbb módszer előhaladottaknak. Kodak NC filmek a fény mellett fejlesztetnek a kodak napfényt fejlesztő TANK gépben. Árjegyzék ingyen és bérmentve mindenütt kaphatók.

Vásároljon Svájci selymet!
Kérjen 10 elléres levelezőlapon mintákat a mi tavaszi és nyári újdonságainkból ruhák és blonsok számára: Echizen, Tafelberg, Louisinen, à Jour, Mousseline 120 cm. széles K 1.20-tól feljebb fekete, fehér, egy- és tarkasziott, ugyszintén himzett blonsokat és ruhákat batisiban. Mi csak jóállású kezeskedett selymszövetet adunk el dírektmagán feleleknek, vám- és portómentesen a lakásba szállítva. 12022
SCHWEIZER & Co., Luzern U/23. (Svájcz.)
Selyemszövet-kivitel. Kir. udv. szállító.

MAGGI GYÖZESÍTŐ
javítja a leves ízét. Néhány csepp elegendő! 12102
Készíti Maggi Gyula és Társa, Wien IV/1.

„AGRARIA“
kukoriczaszárítógép.
Asványi szabadalom.
Bővebb felvilágosítást a takarmányozási eljárásról készséggel nyujtunk.
Levélcim: AGRARIA Budapest Váci-út 2. sz.

MARGIT GYÓGY-FORRÁS
(„Margittelepe” Beregmegye)
gyomor, belek, húgyhólyag s különösen a légzőszervek hurutos bántalmáinál igen jó hatású még akkor is, ha vérzések esete forog fenn.
Megrendelhető: **Édeskuty L.-nél** Budapesten és a forrás kezelőségénél Munkácsán. 12096

Vesszőparipa-liliomtejszappan
BERGMANN és TÁRSA cégtől, Dresden és Tetschen E/m.
a naponta beérkező elismerő levelek bizonyossága szerint most és a jövőben is a leghatásosabb szappan marad az összes gyógyszappanok között, széplől ellen, valamint gyöngye, puha bőr és rózsás arczszin elnyerésére és megtartására. **Darabja 80 filléért** kapható minden gyógyszerárban és drogueriában, illatszere- és fodrászüzletben.

Rheuma, csúsz, köszvény,
hűlés, esont és ideges főfájás ellen legjobban az erősített **Capsin paprika-kenőcs.**
A fővárosi kórházban és több orvos által e bajban sikerrel adatik. Ezekre menő hálairatok bizonyítják, hogy mily kitűnő hatása van, ezen hálairatok nálam eredetiben megtekinthetők. Kis tégegy egy kor, nagy 2 kor. Az ár és 35 fillér postaköltség után beküldése v. egygyeztetár tulajdonos, Budapest, Damjanich-utca 2/a. Főraktár: **Török József** gyógyszerár, király-u. 12. és Egger-gyógyszerár, váci-körút 17. szám. 12094

TELJESEN RENOVÁLVA.
Nagy és modern stílus új hydro-electro-therapeutikai gyógyintézet. Hőviz-gyógykezelés, villamos fény- és kádfürdők, inhalatorium, forró lég- és gőzfürdők, villanyos masszázs, napfürdő, gyógytorna. **Bévaly gyógyhely gyomor-, bél-, máj és vesehibák, idült székrekedés, aranyér, epekö, elhízás, czukorbetegség, köszvény, torok- és gégehurutos ellen.** A karlsbadi és marienbadi forrásokhoz hasonló legérősebb gyógyforrások. Új szálloda diétetikai étteremmel és új ivóvizvezetékkel kitűnő édesvízzel.

„Klotild kávéház” IV., Váci-utca 38. és Irányi-utca sarkán. — **Villamos megállóhely.** Minden vasárnapon és ünnepnapon a m. kir. 1-6. honvédszere hangversenye. Katona Géza tulajdonos.

Katona Géza éttermei IV. kerület, Váci-utca 38. szám. Müncheni Hofbräu-sör a bajor királyi udvari szerződésből Részvény udvari-sör a Kőbányai részvény-szerződésből. Külön páholyok és termek nagyobb társaságok részére. Tiszta fűzők és izétes ételek.

KALOGÉN
BRÁZAY SÓSORSZESZ
FOGKREM

LEGJOBB SZER
A FOGAK ÁPOLÁSÁRA

12110

ZENEMŰVEKET
ROZSNYAI KÁROLY
könyv- és zeneműkereskedésében
IV. ker., Muzem-körút 15. szám alatt.
Bő zeneműfajtyák ingyen.

Ha őszül a haja
ne használjon mást, mint a
„STELLA“-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.
ZOLTAN BELA gyógyszerésztárában,
Budapest, V/49, Szabadságtér, Sétány-utca sarján.

SERAIL-ARCZKENŐCS,
Minden árthatmas alkalmassá válhat!

Minden árthatmas alkalmassá válhat!

az arcot tisztítja, fehéríti és báronyphává teszi. Egy tégely ára 1 kor. 40 fill., kis tégely ára 70 fill.
Serail-szappan, Epe-szappan kitűnő tolelt szappanok a leucos használathoz. Serail-crème nappali használatra. Serail-poudre kiváló finom arczpor három színben, fehér rózsaszín és óráma. Egy doboz ára 1 kor. Készíti **ROZSNYAI MATYÁS** gyógyszerésztára. Aradon, Szabadság-tér. 12162

Téli fürdőkúra a Szt.-Lukácsfürdőben.
Természetes forró, meleg, kénes források. Iszapfürdők, iszapborogatások, mindennemű thermális-fürdők, hydrotherápia, massage, szénsavf. Oleo és gondos allítás. Csúsz, köszvény, ideg-, bőrbajok és a téli fürdőkúra felől kimerítő prospektust küld ingyen a 21015
Szt.-Lukácsfürdő Igazgatósága Budapest-Budán.

Vérszegények, gyöngélkedők, idegesek.
Felnőttek és gyermekek találhatnak dr. Hofmeier-féle „Phorxal“-ban egy kiváló étvágygerjesztő idegerősítő táp- és erősítőszert. Orvosi tekintélytől ajánlva. Árak: Polvkönyv kor. 3.50, 5 és 8. Pastillák: 100 drb K 1.50, 400 drb. 4 kor. 3.50. Gyermekepastillák csokoládéval 100 drb á 1/2 gr. K 1.75.
Főraktár: Török József, gyógyszerész Budapest, Király-u. 12. — Kapható minden gyógyszerésztárból.

Sok millió előkelő urból használja a világhírű Földes-féle
MARGIT-CREMET,
mely zsírtalan, ártalmatlan s rögtön szűpít. A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szepők, májfoltok, bőrtájkák, pattanások, kiütések s mindennemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak pártalan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindenki meg fog győződni. 11853
Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: Földes Kelemen gyógyszerész. Arad. Budapesti főraktár: Török József gyógyszerész. Király-u. 12 és Andrassy-út 26. Kapható minden gyógyszerésztárból.

PILULES ORIENTALES
előérhetően a kelbel fejlesztésére, helyre állítására és szilárdítására, a nélkül, hogy a derék szétesésére és valamennyi hölgynek és fiatal lányknak a kelbeli tisztaságát biztosítja. Csodálatos sikerrel minden egyes esetben. Készítéssel ártalmatlan gyógyszer. Elismertve az orvosi szaktestintézetek által és hasonlíthatatlanul jobb, mint bármely más. Világhírű. Egy doboz utasítással együtt K 0.40 bérmentve, K 0.75 utánvétellel. J. Radó, 5 Passage Vendôme, Paris. Baktár Budapest: Török József Király-u. 12.

HA FÁJ A FEJE,
ne tétovázzék, hanem használjon azonnal Beretväs-féle MIGRAIN-Pasztilát mely 5 perces alatt mindenféle természetű ideges fejfájást, még ha krónikus is, megszüntet. Felülmúl minden eddig ismert szer. Hatása bámulatos, még a leghevesebb fejfájásnál is. 12103
Főraktár: Beretväs Tamás gyógyszerész részéni Kispest, Békócs-utca 6. Ingyen postal szállítást 3 doboz rendelésnél.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a
MELANOGENE
fekete és barna színben. Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszt pár perc alatt feketére vagy barnára lefesteni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11853
Ára 2 korona 80 fillér.

TÓTH BÉLA FORDÍTÁSAI
A „MAGYAR KÖNYVTÁRBAN“

- Egy-egy szám ára 30 fillér.
- Edmondo De Amicis, A bor és egyéb elbeszélések. (83. sz.)
 - E. A. Butti, Az erkölcstelen. Elbeszélés. (48. sz.)
 - François Coppée, Adós fizess. Regény. (124. sz.)
 - Salvatore Farina, Erősebb a szerelemnél? Regény. (119. sz.)
 - Camille Flammarion, Csillagos esték. (37. sz.)
 - Guy de Maupassant, Apró elbeszélések. (2. sz.)
 - Olasz elbeszélők tára, II. sorozat. Capuana. Castelnovo. (99. sz.)
 - Matilde Serao, Leányok. Elbeszélések. (83. sz.)
- Most jelent meg:
Guy de Maupassant, Az ékszerék. (487. sz.)

Kaphatók: **LAMPEL R.** KÖNYVKERESKEDÉSE (Wodianer F. és Fiai) r-t. Budapest, VI., Andrassy-út 21. szám és minden könyvkereskedésben.

BUDAPESTI KÖZUTI VASPÁLYA-TÁRSASÁG.

HIRDETMEY.
A Budapesti közuti vaspálya-társaság.
XLII-ik rendes közgyűlése
folyó évi április hó 20-án délután 3 és 1/2 órakor a társaság igazgatósági épületében Budapest, V., Lipót-körút 22. alatt fog megtartani.

NAPIREND:
Előterjesztése az igazgatóság évi jelentésének és ezzel kapcsolatosan előterjesztés a strike-ügyben. Határozathozatal a fentiek tárgyában. Előterjesztés az 1906. évi zárszámadásnak, mérlegnek és a felügyelő-bizottság jelentésének és ezekre vonatkozó határozat; az osztalék megállapítása és határozat a felmentvény megadására tárgyában.
Szavazati jogot adnak a társaság közgyűlésein (alapszabályok 15. és 20. §§.) egyaránt a társaság részvényei, a illetőleg átvett jegyek, ha legalább négy nappal a közgyűlés előtt az igazgatóságnál letétben nyertek; 20 darab részvény vagy átvett jegy után egy szavazat gyakorolható, oly megszorítással azonban, hogy 20 szavazatnál többet egy részvényes sem gyakorolhat, sem saját nevében, sem pedig megbízásból.
Felhívotnak tehát a t. ez. részvényes urak, kik a jelen közgyűlésen résztvenni óhajtanak, miszerint ezimleiket, a szelvényekkel együtt, beleértve a folyó évi május 1-én lejárót is, száma- és névjegyzék kíséretében, bezárólag folyó évi április 16-ig, az igazgatóságnál (Budapest, V., Lipót-körút 22. szám) délelőtt 9-12 óra között, hétköznapon, vasár- és ünnepnapon egyaránt térítvény mellett letenni méltóztatassanak, hol a szavazati igazolványokkal egyidejűleg az előterjesztendő zárszáma és mérleg, valamint a felügyelő-bizottság jelentése is átvehető lesz. A letétbe szükséges nyomtatványok a társaság pénzügyi szakosztályában díjmentesen kaphatók.
Budapest, 1907 március hó 28-án
Az igazgatóság.
12173 (Utányomás nem díjaztatik.)

Az asztalosok szövetkezeti Butoresarnoka.
A budapesti asztalos-ipartestület védnöksége alatt álló
Butoresarnok
és hitelszövetkezet, mint az országos központi hitelszövetkezet tagja, felhívja a nagyérdemű butorvásárló közönség figyelmét a
VIII., József-körút 28. szám,
Békkocsis-utca sarok, valamint
IV., Belváros, Ferencziek-tere 1. sz. a.
kurályi bérpalotában dusan felszerelt modern és stilszerű lakberendezéseinek megtekintésére, a melyek jutányos áron jótállás mellett adnak el
A Butoresarnok szövetkezet
kiszárolg csak budapesti képesített asztalos- és kárpitos mesterek dolgoznak, nagy Budapest környékén készített, vagy bási silány áruk eladásával nem foglalkozik.
Megrendeléshez tervezetet és költségvetést kívánatra készítünk. 12154
Minden egyes butor darab bizottság által felülbírlálva.

TÓTH BÉLA MUNKÁI

GÜL BABA
MÜHLBECK KÁROLY RAJZAIVAL. Ajándékkiadás.
Diszkötésben. — Ára 20 korona.
Most megjelent könyve — a könyvpiac szenzációja...
A Hét, 1906 december 19.
S ez az elbeszélés, amelyet írónk nagy kortörténeti tudásának, színező tehetségének, virtuóz elbeszélő kedvének teljességével alkotott meg...
Magyar Szó, 1906 december 8.
Valóságos rózsáskert, szebbnél-szebb példányokkal. az írásművészet káprázatos színeivel, friss illatjával, a humor üdítő légkörével...
Független Magyarország, 1906 december 9.

SZÁLLÓ IGÉK LEXIKONA
Ára 5 korona.
A szálló igéknek ez a lexikona népszerű munka tehát, a nagyközönség számára készült, de azért minden tömörsége és áttekinthetősége mellett is bámulatosan alapos...
Budapest, 1905 december 21.
A kutatások eredményének tömör, betűrendes összefoglalása, az egyes szállóigék eredetének rövid jelzésével.
Alkotmány, 1905 december 24.
A népszerű írónak érdeme, hogy ezen munkájával a magyar irodalomnak egy hiányát pótolta.
Pester Lloyd, 1905 december 23.
Bárki egy-kettőre tájékozódhatik belőle anélkül, hogy a súlyos tudományos részleteken keresztül kellene történie.
Pesti Hírlap, 1905 december 23.

SZÁZ ESTI LEVÉL
Ára 4 korona.
E levelek egy éles eszű, csodálatosan tisztán látó s még elfogultságában is kedves tehetségnek az aktualitása.
Az Ujság, 1904 április 13.

A SPIRITIZMUSRÓL
Ára 2 korona 50 fillér.
TÖRÖK HISTÓRIÁK
Ára 30 fillér
(Magyar Könyvtár 449. szám.)

Megrendelhetők: **LAMPEL R.** KÖNYVKERESKEDÉSE (WODIANER F. ÉS FIAI) RÉSZVÉNYTÁRSASÁGNÁL Budapest, VI., Andrassy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

Vértés-féle Sósorszesz
Minden háznál szükséges.

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL

Kyjiénikus kiállítás 1906. Legmagasabb kitűnt. Erőstősítő szorgalmi-díj, vörsegyenyl és lábadorok számára. Érvényesítő, idog-erősítő és vérjavító szer.

Kütnő 12. 8000-nál több orvosi vélemény. **J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.**

Vásárolható a gyógyszerárban filliteres üvegekben 4 K 2.60, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

1900. párisi világiállításon Grand Prix.

Kwizda-fluid.

Kigyójel (Touristfluid.) 1174-h

Aromatikus bedörzölésre az idegek és izmok erősítésére.

1 üveg ára 2 korona.
1/2 üveg ára 1 kor. 20 fill.

Erősítés és erőmegújítás céljából eredményteljesen használják az összes turisták, kerekpárosok és lovaglók nagyobb túrák után. Kwizda-Fluid valódi csak a Kwizda-Fluid védjeggyel. Kapható minden gyógyszerárban. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Főraktár: **Török József** gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12. és Andrássy-ut 26. sz.

BRJÉZDÉT KÜLD

WEBER-KAROLY

TÁJKERTÉSZ

RÓZSATELEP-GYÜMÖCS ÉS DISZFÁISKOLA-TULAJDONOS

BÉKÁSMEGYEREN BUDAPEST-MELLETT

Míg eddig a régi borbetegségek, a legkülönbözőbb súlyos idegbajok (neurasthenia, vitustánc), a sápkór, a női arczot elégtelenítő pattanások s a női nemi szervek folyásokkal kombinált hurutos megbetegedéseinek kezelésénél csekély értékű idegen vizekre voltunk utalva, addig újabban

a PARÁDI ARSEN vízben vastartalommal olyan kincsünk van, mely minden eddigi arsensavas víznél (Ronceno Levico) hatásosabb, könnyebben emészthető s manapság már, minthogy legelőkelőbb orvosi tekintélyeink felkarolják s a fogyasztók egész serege dicsőri hatással, hazánkban csaknem kizárólagos keresletnek örvend.

Egy postaládá (7 palack) parádi arsen vastartalmú gyógyvizet Magyarország összes postálmására 5 korona 80 fillért bérmentesen szállít a ca. és kir. udv. azst. Magyarországi összes postálmására 5 korona 80 fillért bérmentesen szállít a ca. és kir. udv. azst.

Főraktár: **ÉDESKUTY L.** Iltó, BUDAPEST.

Kapható minden gyógyszerárban és megbíható fűszerkereskedésben.

VASÁRNAPI UJSÁG

16. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ **HOITSY PÁL.** FŐMUNKATÁRS **MIKSZÁTH KÁLMÁN.** BUDAPEST, ÁPRILIS 21.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A Vildgbrónkák-va negyedévenként 80 fillérel több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldj is csatolandó.

ÚJ PALOTÁK.

OLYAN ÁLLAPOT még sohasem volt Budapesten, mint most. A mult évben a valamivel javult gazdasági állapotok következtében kezdett föllendülni az építkezés, mindenfelé, a város belső és külső részeiben egész sereg régi házat bontottak le s újakat kezdtek építeni helyettük. Az őszszel aztán kiütt a harez az építő-vállalkozók s munkásaik közt, kömüvesek, ácsok leszállottak az emelvényekről s a félig kész házak azóta is abban az állapotban meredeznek az utcákon, a hogy akkor félbehagyták. A harez pedig tart most is, itt-ott ugyan dolgoznak fél-erővel az épülő házakon, de a munkások tömege szívosan állja az ellenállást s a mesterek sem akarják legyőzöttként abbahagyni. Most tehát az a helyzet, hogy égető szükség volna új házak építésére, a lakások hiánya mind érezhetőbbé válik, volna kedv is az építésre, — de nincs, a ki építsen.

Egy-két nagyobb szabású új ház mégis elkészült. Mint legnevezetesebb új középület első sorban a zeneakadémia új palotája említendő a Gyár-utca és Király-utca sarkán. Az új, nagyszabású palotának a közelebbi hetekben végbe-

menendő megnyitása kétségkívül nevezetes eseménye lesz zenei életünknek; akkor majd bővebben is fogunk vele foglalkozni.

A zeneakadémia egész multja alig több harmincz évesnél. 1875-ben alapította Trefort miniszter s mindjárt azzal adott neki súlyt és jelentőséget, hogy élére Liszt Ferenczet nyerte meg. Ez a kezdet azonban csak névleg volt fényes: tulajdonképen elég szerény volt. Liszt-ten kívül csak két rendes tanár tanított az intézetben: Erkel Ferencz és Volkmann Róbert, harmadikul pedig idősb Ábrányi Kornél járult hozzájuk mint rendkívüli tanár. Eleinte csak

AZ ORSZÁGOS MAGYAR KIRÁLYI ZENEAKADÉMIA ÚJ PALOTÁJA.

KÖVÉRSEG korai vénség. Kinos, arany, sok minden betegségek kezdetét az emésztési zavarok és az elhízás okoz. Aztán kell ideje korán, ha a haj nincs még elszáradva, csak egy kisérlet lenni a világhírű Mandor-porral, melynek ára azért oly osekély, hogy minden embernek módjában legyen azt megvásárolni. Mandor egy doboz 2 kor. 80 fillér. Tekintélyes orvosi és vegytani bizonyítványokkal és statisztikai utánnal, vagy a pénz beküldés mellett, székéldi 1902

Mad. Mandl Ida, Bpest, Károly-kört 2/V TÖRÖK JOZSEF gyógyszerész, Király-utca 12. sz.

Hall-fürdőhely

Felső-Ausztriában.

Elsőrangú Jódbróm-fürdő.

Legrégibb és leghatásosabb jódforrás Európában.

Felvilágosítással és prospektussal szolgál a fürdőgondnokság. 12140

Alapították 1878.

Telefon 15-56.

Seffer Antal

Képes árjegyzék kivanatra

ipartelepe és angol sportjátékok gyári raktára

Budapest, Károly-utca. boltszám 12 (Központi városi ház épület.)

11952

FELHIVÁS A NŐKHÖZ!

Mindazon nők, kik adnak valamit a kéz és arcz ápolására, ne kenjék arczukat és kezüket semmiféle krémmel, kenőccsel, puderral, melyekkel sosem fognak eredményt elérni, hanem tegyenek egy próbát a világhírű és orvosi tekintélyek által ajánlott

„HOPPA“

angol teint regulator-ral, mely fölölegessé teszi az arcz és kéz kellemetlen bekenését s egymagában pótolja a krémet, kenőcsöt, pudert, szappant.

A „HOPPA“ bámulatos gyorsan tünteti el a szeplőt, májfoltot, bőrvörösséget, mitessereket, stb. és meglepően puhítja, finomítja, ifjítja az arczot és kezeket. 12126

Igazi uri nő nem keni arczát.

Egy doboz ára utasítással 2 K 50 f.

Kapható minden gyógyszerárban, drogeriában és illatszertárban.

Főraktár: **Kaiser Vilmos és Tsa** kozmetikai laboratoriuma Győr, 1/g.

Rózsafa és Szekvirág.

Nagy képes árjegyzék 400 legújabb és legjobb régi fajokkal bérmentve küldetik. **Magastörzsű rózsafa** 2-3 éves koronával 10 drb 12-14-16 K bérmentve. **Császarszekvirág** 1 évesek folytonvirító legszebb fajok 10 drb 5-8 K bérmentve utánvétel mellett bármely helyre. Kérem ezt megtekinteni, ily módon egy ezeg sem szállít. **Krausz Tamás** kerttulajd. **Fekete-halom** Brassó mellett. 12104

Magyar asszonyok! valódi hmi vászoneműkből ingyen küld mintákat a Magyar Iparcsarnok Kaposváron. 12074

Fajkutyák.

Ajánljuk kitünő vizsla, kopó, vad-disznós és borzabeket, nyersen és idomítva; továbbá óriási szent-bernáthegyi, újföldi, doggok, orosz agarak, skóciai juhaskutyák magyar komondorok, uszárok, törpe ebekék és kitünő patkányirtókat, angoramaeszkákat, óriási füles baglyokat, élő és kitömött vadak, diszgalambok, madarak; **Fajbaromfi**, óriási laci, kacsa, pulyka és tyúktojók, méhek és felszerelések, állattenyésztési eszközök, állattápszer készítményeket, állatokat gondozásra, **idomításra**, nevelésre és gyógykezelésre elfogadunk, cseréket és vételket kötünk. Árjegyzéket bérmentve küld: **Diana-Telep, Tar, Hevesszgye.** 12153

Olcso cseh ágytoll!

5 kiló; új fosztott 12 K, fehér pehelypuha fosztott 18 kor., 24 kor., hófehér pehelypuha fosztott 30 K, 36 K. Szállítás portómentesen, utánvétellel. A kieserítés és visszavétel portómentesen, ellenében megcsodgették. 12156

Benedikt Sackel, Lobos Nr. 60. Pilsen mellett, Böhmen.

KRIEGNER

AKÁCIA-CRÉME

POUDRE és SZAPPAN

A LEGTÖKÉLETESEBB ARCÁPOLÓ SZEREK.

Kitünő hatásuk folytán az egész continensen elterjedve.

Szeplőjét, vimmerlijét, mitesszerét rövid par nap alatt elmulasztja.

Akácia-Crème 2 korona. 11906

Kapható a készítőnél: **Akácia-poudre 1 korona.**

KRIEGNER „MAGYAR KORONA“ GYÓGYSZERTÁR. Budapest, VIII., Calvin-tér.

Angol Sport és LAWN TENNIS FELSZERELÉSEK

~ NAGY VÁLASZTÉKBAN ~

WESZELY ISTVÁN NÁL

~ BUDAPEST, IV. VÁCI UTCA 9. ~

ÁRJEGYZÉKET BÉRMENTVE KÜLD.

CALDERONI ÉS TÁRSA

IV. Váci-utca 1, BUDAPEST, Kishid-utca 3.

Színházi látesővek, fogantyúval. Alumínium színházi-, tábori- és versenylátesővek. **Prizmás távesővek.** Zeiss, Busch és Goerz-féle gyártmány eredeti gyári árcan. — **Szemüvegek, orrcsipesetők** és lorgnettek arany, ezüst és teknősbéka csont keretben. — **Olvásó üvegek** egyszerű és díszes keretben. — **Anerold légnyelmérők, hőmérők.** — **Stereoskop** szekrények.

Fényképészeti készülék, kodak, nagy választékban, eredeti árcan. 12136